

Вінницький національний технічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ВІННИЦЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ ЗАВОД»)»

08-43.МКР.005.00.126 ТЧ

Виконав: студент 2 курсу,
групи МФКД-20м
спеціальності 073 – Менеджмент
Маркеш Жандіра Тереза

Керівник: д.е.н., проф. каф. ФІМ
наук. ступінь, вч. звання

_____ Джеджула В. В.

«10» _____ грудня _____ 2021 р.

Опонент: к.е.н., доцент каф. ЕПВМ
наук. ступінь, вч. звання

_____ Нікіфорова Л. О.

«10» _____ грудня _____ 2021 р.

Допущено до захисту

Завідувач кафедри ФІМ

_____ д.е.н., проф. Зянько В. В.
(прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 2021 р.

Вінниця ВНТУ – 2021 рік

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
Рівень вищої освіти II-й (магістерський)
Галузь знань – Управління та адміністрування
Спеціальність – 073 Менеджмент
Освітньо-професійна програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри ФІМ
д.е.н., професор Зянько В. В.

«28» серпня 2021 року

ЗАВДАННЯ НА МАГІСТЕРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Маркеш Жандірі Терезі
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ВІННИЦЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ ЗАВОД»)

Керівник роботи Джеджула В'ячеслав Васильович, д.е.н., професор,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ВНТУ від «24» вересня 2021 року №277.

2. Строк подання студентом роботи: 14 грудня 2021 р.

3. Вихідні дані до роботи: Спіфанова І. Ю., Джеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність : практикум. Вінниця : ВНТУ, 2017. 143 с. Тульчинська С. О., Кириченко С. О., Аларіки С. Н. Фінансова стійкість як складова економічної ефективності підприємства. Ефективна економіка. 2018. №4. Ткаченко Є. Ю., Фатюха В. В., Яришко О. В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та основи управління. Інфраструктура ринку. 2021. Вип. 56. С. 129-134. Киш Л. М. Фінансова стійкість компанії в сучасних умовах. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 36. С. 75-79. Левкович О. В., Калашнікова Ю. М. Фінансова стійкість як передумова інноваційного розвитку підприємства. Ефективна економіка. 2021. № 4. URL: Косарева І.П., Удовика Є.М. Удосконалення системи управління фінансовою стійкістю підприємств. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Вип. 23. С. 246-251. Козлова О. С. Методика оцінки фінансової стійкості підприємства. Молодий вчений. 2017. №10. С. 914–918. Паянок Т. М., Савченко А. М., Морозюк А. М. Загальна оцінка фінансового стану підприємства: теоретичні та практичні підходи. Економіка та держава. 2020. № 12. С. 88–94.

Офіційний сайт Державної служби статистики України, фінансова звітність ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр., наведена в додатках

4. Зміст текстової частини:

у першому розділі – дослідити економічний зміст фінансової стійкості як економічної категорії, узагальнити особливості управління фінансовою стійкістю підприємства, проаналізувати методичні підходи оцінювання управління фінансовою стійкістю;

у другому розділі – проаналізувати стан та перспективи розвитку підприємств машинобудування, надати загальну характеристику ПрАТ «Вінницький дослідний завод», проаналізувати показники фінансового-економічного стану та управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2018-2020 рр;

у третьому розділі – запропонувати пропозиції та рекомендації з покращення управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод».

5. Перелік ілюстративного матеріалу: Таблиці: Систематизація підходів до визначення сутності поняття «фінансова стійкість». Аналіз абсолютних показників фінансового стану ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр. Аналіз відносних показників фінансового стану ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр. Оцінка фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за коефіцієнтним підходом. Оцінка фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за агрегатним підходом. Моделювання планового розміру запасу фінансової стійкості. Формування ефекту фінансового левериджу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за валового прибутку на рівні 2020 р.

Рисунки: Чинники впливу на фінансову стійкість. Основні складові елементи фінансової стійкості. Основні складові механізми управління фінансовою стійкістю підприємства. Послідовність етапів розробки механізму управління фінансовою стійкістю підприємства. Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) машинобудування Вінницької області у 2015–2020 роках, млн. грн. Індеси промислової продукції машинобудування Вінницької області у 2015–2020 роках, відсотків. Індеси промислової продукції машинобудування України у 2015–2020 роках, відсотків. Індеси промислової продукції за складовими машинобудування України у 2015–2020 роках, відсотків. Ліквідність ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр. Рентабельність ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр. Оборотноість ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр., оборотів. Пошук інформації про інтернет-магазин ПрАТ «Вінницький дослідний завод». Позиція ПрАТ «Вінницький дослідний завод» на сайті «Бізнес-Гід». Послідовність розробки моделі управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод». Дерево цілей ПрАТ «Вінницький дослідний завод» моделі управління фінансовою стійкістю.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Спеціальна частина	д.е.н., завідувач кафедри ФІМ Зянько В. В.	03.10.2021 р.	29.11.2021 р.

7. Дата видачі завдання «28» серпня 2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
Формування та затвердження теми магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)	червень-вересень	
Виконання теоретичної частини МКР. Перший рубіжний контроль виконання МКР (1-й розділ МКР)	ІІІ декада жовтня	
Виконання аналітичної частини МКР. Другий рубіжний контроль виконання МКР (2-й розділ МКР)	ІІ декада листопада	
Розробка рекомендацій та пропозицій. Третій рубіжний контроль виконання МКР (3-й розділ МКР)	І декада грудня	
Перевірка МКР на плагіат. Попередній захист МКР	ІІ декада грудня	
Рецензування МКР	ІІ декада грудня	
Захист МКР	ІІІ декада грудня (за графіком)	

Студент _____ Маркеш Жандіра Тереза
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ В. В. Джеджула
(підпис) (ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

УДК 338.45

Маркеш Ж. Т. Управління фінансовою стійкістю підприємства (на прикладі приватного акціонерного товариства «Вінницький дослідний завод»). Магістерська кваліфікаційна робота зі спеціальності 073 – Менеджмент, освітня програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності. Вінниця: ВНТУ, 2021. 105 с. На укр. мові. Бібліогр.: 31 назв; рис.: 15; табл. 7.

У магістерській кваліфікаційній роботі запропоновано напрями підвищення фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький дослідний завод». Наукові і практичні положення щодо шляхів підвищення фінансової стійкості можуть бути впроваджені на досліджуваному в роботі підприємстві та інших підприємствах машинобудування, що дозволить покращити фінансові результати господарської діяльності. У теоретичній частині роботи досліджено економічну суть фінансової стійкості підприємства та особливості управління нею, проаналізовано сучасні методики аналізу фінансової стійкості підприємства. В аналітичній частині роботи проаналізовано стан підприємств машинобудування, здійснено оцінювання фінансово-економічної діяльності та фінансової стійкості ПрАТ «Володарка». У прикладній частині роботи запропоновано напрями покращення ефективності господарської діяльності та управління фінансовою стійкістю досліджуваного підприємства та підприємств машинобудівної галузі в цілому.

Ключові слова: запас фінансової міцності, ліквідність, платоспроможність, рентабельність, тип фінансової стійкості, фінансова стійкість.

ABSTRACT

Markesh J. T. Management of financial stability of the enterprise (on the example of the private joint-stock company "Vinnytsia Research Plant"). Master's qualification work in specialty 073 - Management, educational program - Management of financial and credit activities. Vinnitsa: VNTU, 2021. – 105 p. In Ukrainian language. Bibliographer: 31 titles; fig.: 15; tabl. 7.

In the master's qualification work the directions of increasing of financial stability of PJSC "Vinnytsia Research Plant" are offered. Scientific and practical provisions of the directions for increasing financial stability can be implemented at the studied enterprise and other machine-building enterprises, it will improve the financial results of economic activity. In the theoretical part of the work the economic essence of financial stability of the enterprise and features of its management are investigated, modern methods of analysis of financial stability of the enterprise are analyzed. In the analytical part of the work the state of machine-building enterprises is analyzed, the financial and economic activity and financial stability of PJSC "Volodarka" are assessed. In the applied part of the work the directions of improvement of efficiency of economic activity and management of financial stability of the researched enterprise and the enterprises of the machine-building branch are offered.

Keywords: financial headroom, liquidity, solvency, profitability, type of financial stability, financial stability.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ	11
1.1 Фінансова стійкість як економічна категорія	11
1.2 Особливості управління фінансовою стійкістю підприємства в сучасних умовах	20
1.3 Методи оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю підприємств	24
Висновки до розділу 1	35
2 АНАЛІЗ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ ЗАВОД»	37
2.1 Сучасний стан та перспективи розвитку підприємств машинобудування	37
2.2 Загальна характеристика ПрАТ «Вінницький дослідний завод»	41
2.3 Аналіз показників фінансового-економічної діяльності підприємства	43
2.4 Аналіз стану управління фінансовою стійкістю підприємства в 2018-2020 рр.	60
Висновки до розділу 2	68
3 ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ ЗАВОД»	69
3.1 Напрямки покращення управління прибутком підприємства	69
3.2 Пропозиції щодо підвищення рівня фінансової стійкості	78
Висновки до розділу 3	86
ВИСНОВКИ	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	89
Додаток А (обов'язковий) Технічне завдання	92
Додаток Б (обов'язковий) Протокол перевірки навчальної (кваліфікаційної) роботи	96

ВСТУП

Актуальність теми магістерської кваліфікаційної роботи. В умовах нестійкого зовнішнього середовища, впливу пандемії, глобалізації ринків важливим питанням для промислових підприємств постає питання управління фінансовою стійкістю. Основним чинником удосконалення й підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів є забезпеченість підприємства та раціональне використання фінансових ресурсів.

Загальна стійкість підприємства може бути забезпечена лише за умови стабільної реалізації продукції й отримання чистого доходу, розмір якого буде таким, що підприємство буде спроможне виконати зобов'язання перед бюджетом, розрахуватися з постачальниками, кредиторами, працівниками тощо. Таким чином, загальна стійкість підприємства передбачає такий рух грошових потоків, за якого спостерігатиметься перманентне перевищення доходів над витратами.

Саме тому питання управління фінансовою стійкістю є досить актуальним.

Питання, пов'язані із управлінням фінансовою стійкістю підприємства були й залишаються предметом розгляду як західних, так і вітчизняних вчених, як: Ковальчук Н. О., Руснак Т. В., Тульчинська С. О., Кириченко С. О., Аларіки С. Н., Ткаченко Є. Ю., Фатюха В. В., Яришко О. В., Киш Л. М., Левкович О. В., Калашнікова Ю. М., Павленко О. П., Семиліт І. В., Слободян Н. Г., Гапак Н. М., Капштан С. А., Косарева І. П., Бут А. С. та інших.

Метою магістерської кваліфікаційної роботи є формування пропозицій та рекомендацій щодо покращення фінансового стану підприємств машинобудівної галузі на основі аналізу управління фінансовою стійкістю підприємства.

Для виконання мети поставлені наступні **завдання**:

- систематизувати економічну сутність фінансової стійкості як економічної категорії;

- розглянути особливості управління фінансовою стійкістю промислових підприємств;
- узагальнити методичні підходи до аналізу стану управління фінансовою стійкістю підприємств;
- проаналізувати сучасний стан та перспективи розвитку підприємств машинобудування України;
- надати загальну характеристику ПрАТ «Вінницький дослідний завод»;
- проаналізувати фінансово-економічний стан ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр.;
- оцінити стан управління фінансовою стійкістю Вінницький дослідний завод за 2018-2020 рр.;
- сформувати пропозиції та рекомендації щодо покращення управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод».

Предметом дослідження в магістерській кваліфікаційній роботі є управління фінансовою стійкістю промислового підприємства.

Об'єктом дослідження в магістерській кваліфікаційній роботі є процес управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод».

Наукова новизна одержаних результатів:

- систематизовано підходи до визначення сутності фінансової стійкості, яку визначено як такий стан та ступінь використання фінансових ресурсів, за якого підприємство спроможне забезпечити безперервний процес виробництва та реалізації продукції, а також вільно маневрувати грошовими коштами.
- запропоновано послідовність розробки моделі управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод» та дерева цілей ПрАТ «Вінницький дослідний завод» моделі управління фінансовою стійкістю.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що отримані в роботі теоретичні висновки та практичні рекомендації доведені до рівня конкретних методик та пропозицій, що можуть бути використані для глибокого та розгорнутого дослідження ефективності діяльності підприємств. Наукові і практичні положення щодо покращення стану управління фінансовою

стійкістю підприємства можуть бути впроваджені на підприємствах машинобудування.

Особистий внесок здобувача. Магістерська кваліфікаційна робота – самостійно виконана наукова праця, в якій сформовано пропозиції з покращення фінансового стану підприємств машинобудівної галузі на основі аналізу управління фінансовою стійкістю підприємства.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, одержані автором самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у магістерській роботі використано лише ті положення, які розроблено автором особисто.

Апробація результатів магістерської кваліфікаційної роботи. Тема роботи апробована на конференції Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи 2022 (м. Вінниця, 01.11.2021-13.05.2022 р.).

Наукові публікації. За темою магістерської кваліфікаційної роботи опубліковано 1 наукову працю, в тому числі 1 тези доповіді [21].

Структура і зміст магістерської кваліфікаційної роботи. Магістерська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить __ сторінки, включаючи 7 таблиць, 15 рисунків, 4 додатки і список використаної літератури із 31 найменування.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

1.1 Фінансова стійкість як економічна категорія

На сучасному етапі економічного розвитку фінансова стійкість підприємств є дуже важливою категорією. Основним чинником удосконалення й підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів є забезпеченість підприємства та раціональне використання фінансових ресурсів.

В економічній літературі можна зустріти різні підходи до визначення сутності поняття «фінансова стійкість» (таблиця 1.1). Значна кількість науковців пов'язує фінансову стійкість із певним фінансовим станом. Так, Білик М. Д. визначає фінансову стійкість як такий стан фінансових ресурсів підприємства, за якого раціональне розпорядження ними є гарантією наявності власних коштів, стабільної прибутковості та забезпечення процесу розширеного відтворення [1].

Ковальчук Н. О., Руснак Т. В. [2] вважають, що фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів підприємства, що гарантує йому платоспроможність, безперервність процесу виробництва та реалізації продукції, а також фінансування витрат на розширення підприємства.

Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В. визначають фінансову стійкість як фінансовий стан підприємства, за якого ресурси, вкладені в підприємницьку діяльність, повинні окупитись за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечити самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів [3]. На думку Базілінської О. Я. фінансовою стійкістю є стан підприємства, який характеризується збалансованим використанням фінансових ресурсів, наявністю оптимального співвідношення між власними та залученими коштами, збереженні господарської самостійності за умови нестабільності зовнішнього середовища, що веде до стабільного функціонування підприємства з позитивними перспективами розвитку [4].

Таблиця 1.1 – Систематизація підходів до визначення сутності поняття «фінансова стійкість»

Автор	Фінансова стійкість – це
Білик М. Д. [1]	такий стан фінансових ресурсів підприємства, за якого раціональне розпорядження ними є гарантією наявності власних коштів, стабільної прибутковості та забезпечення процесу розширеного відтворення
Ковальчук Н.О., Руснак Т.В. [2]	такий стан фінансових ресурсів підприємства, що гарантує йому платоспроможність, безперервність процесу виробництва та реалізації продукції, а також фінансування витрат на розширення підприємства.
Спіфанова І. Ю., Джеджула В. В. [3]	фінансовий стан підприємства, за якого ресурси, вкладені в підприємницьку діяльність, повинні окупитись за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечити самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів
Базилінська О. Я. [4]	стан підприємства, який характеризується збалансованим використанням фінансових ресурсів, наявністю оптимального співвідношення між власними та залученими коштами, збереженні господарської самостійності за умови нестабільності зовнішнього середовища, що веде до стабільного функціонування підприємства з позитивними перспективами розвитку
Тульчинська С. О., Кириченко С. О., Аларіки С. Н. [5]	особливий збалансований стан рівноваги підприємства, за якого відбувається раціональне використання виробничих та фінансових ресурсів, що дозволяє забезпечити його стабільне функціонування та розвиток, за наявності складних дестабілізуючих умов його середовища
Ткаченко Є. Ю., Фатюха В. В., Яришко О. В. [6]	здатність підприємства формувати фінансові ресурси таким чином, щоб забезпечити можливість постійної рівномірної основної діяльності, з урахуванням всіх ризиків та змін зовнішнього середовища
Киш Л. М. [7]	такий стан фінансових ресурсів і такий ступінь їх використання, за якого компанія має можливість вільно маневрувати грошовими коштами, здатна забезпечити безперервний процес виробництва та реалізації продукції, а також покриття витрат на його розширення та оновлення

Тульчинська С. О., Кириченко С. О., Аларіки С. Н. вважають особливий збалансований стан рівноваги підприємства, за якого відбувається раціональне використання виробничих та фінансових ресурсів, що дозволяє забезпечити його стабільне функціонування та розвиток, за наявності складних дестабілізуючих умов його середовища [5].

Ткаченко Є. Ю., Фатюха В. В., Яришко О. В. визначають фінансову стійкість як «здатність підприємства формувати фінансові ресурси таким чином, щоб забезпечити можливість постійної рівномірної основної діяльності, з урахуванням всіх ризиків та змін зовнішнього середовища» [6].

Киш Л. М. [7] визначає такий стан фінансових ресурсів і такий ступінь їх використання, за якого компанія має можливість вільно маневрувати грошовими коштами, здатна забезпечити безперервний процес виробництва та реалізації продукції, а також покриття витрат на його розширення та оновлення.

Таким чином, узагальнюючи існуючі підходи до визначення сутності фінансової стійкості, можна зробити висновок, що це такий стан та ступінь використання фінансових ресурсів, за якого підприємство спроможне забезпечити безперервний процес виробництва та реалізації продукції, а також вільно маневрувати грошовими коштами.

Ткаченко Є. Ю., Фатюха В. В., Яришко О. В. чинники, які впливають на фінансову стійкість підприємства, поділяють на три групи [6]:

1. Зовнішні та внутрішні чинників впливу на стабільність фінансової діяльності:

– внутрішній стан підприємства у відповідності до його стадії життєвого циклу;

– ступінь розвитку економічного середовища в якому функціонує відповідний суб'єкт господарювання.

2. Конкретизування окремих факторів першої групи:

- регуляторна політика виконавчих органів влади,
- демографічна ситуація в державі,
- фінансова стратегія підприємства,

- купівельна спроможність населення,
- амортизаційна політика підприємства.

3. Фактори, які дозволяють комплексно проаналізувати можливі ризики, пов'язані з майбутньою фінансовою стабільністю підприємства:

- рівень інфляції,
- ступінь конкретності окремого ринку,
- стратегія управління ризиком та інші

Узагальнюючи існуючі підходи до оцінки факторів впливу на фінансову стійкість, їх було класифіковано таким чином (рис. 1.1).

Киш Л. М. наводить класифікацію чинників впливу на фінансову стійкість підприємства в розрізі різних факторів, класифікуючи їх за місцем виникнення, за структурою, можливістю прогнозування, ступенем впливу, часом.

З рис. 1.1 видно, що за можливістю прогнозування усі фактори, які впливають на рівень фінансової стійкості, поділяють на прогнозовані та умовно прогнозовані. За часом фактори, які впливають на фінансову стійкість, поділяють на короткострокові, постійні та періодичні (які впливають в певні періоди часу, що є досить актуальним для підприємств сільського господарства).

За своєю структурою усі чинники, які впливають на рівень фінансової стійкості підприємства, поділяють на прості та складні.

Досить важливим є поділ чинників впливу на фінансову стійкість в розрізі зовнішніх та внутрішніх. Зовнішні чинники впливу на рівень фінансової стійкості, які впливають на стабільність фінансового стану підприємства, це ті макроекономічні, галузеві, правові та інші групи чинників, на які підприємство не спроможне вплинути.

До зовнішніх чинників впливу на фінансову стійкість відносять економічні, ринкові та інші. Основними економічними чинниками впливу на рівень фінансової стійкості є:

- динаміка обсягу національного доходу;
- рівень інфляції;
- стан податкової системи;

- рівень доходів населення;
- рівень безробіття.

Рисунок 1.1 – Чинники впливу на фінансову стійкість (систематизовано за даними [3; 6-7])

До ринкових чинників, які здійснюють вплив на рівень фінансової стійкості, можна віднести:

- рівень конкуренції на ринку;
- рівень попиту;
- рівень валютного курсу.

Підприємство здатне впливати на внутрішні чинники, які забезпечують фінансову стійкість. Внутрішні фактори характеризують внутрішні можливості підприємства протистояти негативному впливу зовнішніх загроз та використовувати внутрішні можливості для ефективного розвитку [8].

Внутрішні чинники впливу на фінансову стійкість залежать безпосередньо від якості менеджменту на підприємстві та поділяються в розрізі операційних, інвестиційних та фінансових.

Основними внутрішніми операційними чинниками, які впливають на рівень фінансової стійкості, є:

- рівень маркетингу;
- ефективність структури витрат;
- ефективність виробничого менеджменту;
- рівень кваліфікації персоналу.

Основними внутрішніми інвестиційними чинниками, які впливають на рівень фінансової стійкості, є:

- рівень витрат інвестиційних ресурсів;
- рівень отримання запланованих доходів по реалізованих проектах;
- ефективність інвестиційного менеджменту.

Основними внутрішніми фінансовими чинниками, які впливають на рівень фінансової стійкості, є:

- ефективність фінансової стратегії;
- ефективність структури активів;
- вартість капіталу;
- ефективність фінансового менеджменту.

Стабільна фінансова діяльність підприємства передбачає ідентифікацію певного рівня фінансової стійкості та її кількісної оцінки. При цьому потрібно звернути увагу на рівень фінансової стійкості, врахування факторів впливу на рівень фінансової стійкості та обґрунтованість методичних підходів до її оцінки.

Для певного підприємства важливо оцінити межу фінансової стійкості. Це обґрунтовується тим, що недостатній рівень фінансової стійкості підприємства може спричинити неплатоспроможність. Разом з тим, надлишковий рівень фінансової стійкості – сприятиме створенню непродуктивних запасів та резервів, що збільшить витрати на їх утримання. Надлишкова фінансова стійкість окрім того, сприятиме зменшенню темпів економічного зростання та рівню потенційного прибутку.

Визначення межі фінансової стійкості є складним процесом. Загальна стійкість підприємства може бути забезпечена лише за умови стабільної реалізації продукції й отримання чистого доходу, розмір якого буде таким, що підприємство буде спроможне виконати зобов'язання перед бюджетом, розрахуватися з постачальниками, кредиторами, працівниками тощо. Таким чином, загальна стійкість підприємства передбачає такий рух грошових потоків, за якого спостерігатиметься перманентне перевищення доходів над витратами.

Фінансова стійкість підприємства включає в себе різні компоненти, які є взаємопов'язаними й формують в цілому фінансову стійкість підприємства. Основними елементами, які формують фінансову стійкість, є управлінська стійкість, кадрова стійкість, інвестиційна стійкість підприємства, виробнича та техніко-технологічна (рис. 1.2).

За часовою ознакою в літературних джерелах виділяють такі види стійкості, як:

– тактична фінансова стійкість – це вид фінансової стійкості, який забезпечується балансом між поточними отриманими ресурсами та спожитими ресурсами з урахуванням циклічності попиту;

– стратегічна фінансова стійкість – це вид фінансової стійкості, який спрямований на досягнення довгострокових цілей в умовах ризику та

невизначеності, який забезпечується відповідністю темпів розвитку підприємства темпам розвитку ринку.

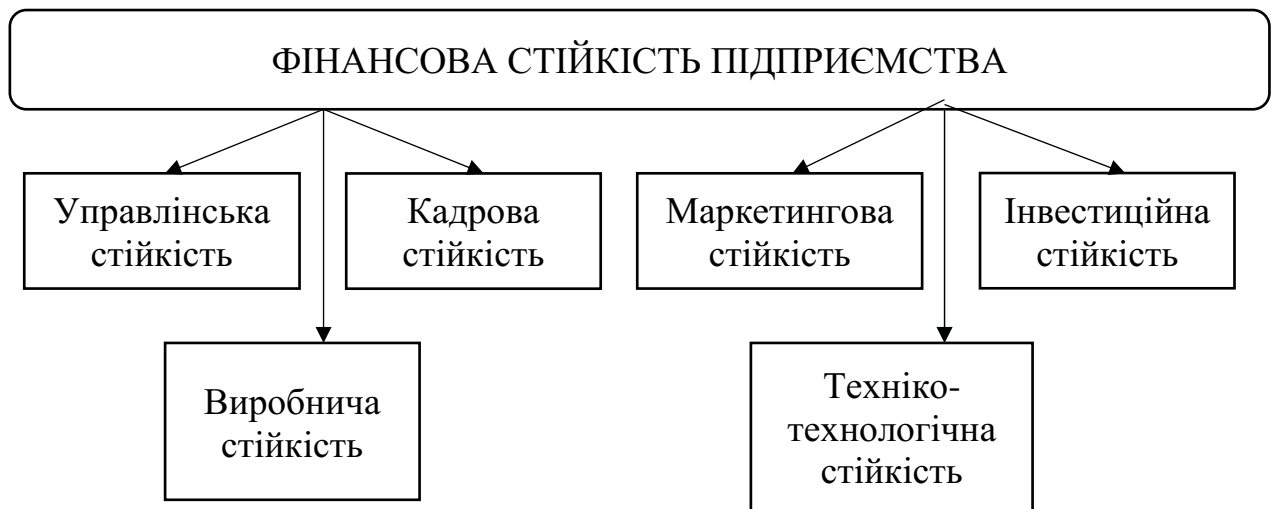

Рисунок 1.2 – Основні складові елементи фінансової стійкості (складено за [9-10])

За функціональною спрямованістю в літературі виділяють такі види стійкості підприємства [9-11]:

1) економічна – вид стійкості, який передбачає забезпечення рентабельної виробничої та збутової діяльності шляхом адаптації до постійних внутрішніх і зовнішніх змін за безперервного вдосконалення;

2) соціальна – вид стійкості, який передбачає стійкість кадрового складу підприємства, що ґрунтується на мотивації персоналу, наявності соціальної захищеності, поліпшенні умов праці;

3) організаційна – вид стійкості, який характеризується рівнем організації виробництва, управління персоналом, внутрішніх ресурсів, зовнішніх відносин підприємства із суб'єктами господарювання;

4) техніко-технологічна – вид стійкості, який залежить від техніки, яка використовується, її продуктивності, відповідності новітнім розробкам, енергоємності та здатності впроваджувати прогресивні технології виробництва для забезпечення конкурентних переваг;

5) маркетингова вид стійкості, який є сукупністю маркетингових стратегій, націлених на отримання інформації щодо попиту на продукцію, ринкових змін, ефективності рекламної діяльності, реагування на маркетингові ризики;

6) екологічна – вид стійкості, який спрямований на мінімізацію забруднення підприємством природного середовища в процесі господарської діяльності на основі використання ресурсо- та енергозберігаючих технологій, фільтрів для очищення повітря, води, реагування на екологічні ризики;

7) ресурсна – вид стійкості, який передбачає виконання задач раціонального використання матеріальних, трудових, фінансових, інформаційних, природних та інших ресурсів підприємства в умовах їх обмеженості;

8) інноваційна – вид стійкості, який характеризується необхідністю впровадження у виробництво досягнень науки та техніки, нововведень, проведення науково-дослідних і конструкторських робіт;

9) зовнішньоекономічна вид стійкості, який передбачає наявність постійних зв'язків на зовнішніх ринках, що забезпечують експорт продукції, залучення інвестиційних ресурсів, імпорт матеріалів, обладнання.

Найвищою ознакою фінансової стійкості є здатність підприємства реалізовувати свою діяльність та розвиватись в умовах динамічного внутрішнього і зовнішнього середовища. Для цього підприємство повинно володіти гнучкою структурою фінансових ресурсів і при необхідності мати можливість залучати позичкові засоби, тобто бути кредитоспроможним [12].

Таким чином, систематизація існуючих підходів до визначення сутності фінансової стійкості показала, що в цілому фінансовою стійкістю є такий стан та ступінь використання фінансових ресурсів, за якого підприємство спроможне забезпечити безперервний процес виробництва та реалізації продукції, а також вільно маневрувати грошовими коштами. На фінансову стійкість впливає значна кількість факторів, які можна розділити на за часом, можливістю прогнозування, структурою, місцем виникнення.

1.2 Особливості управління фінансовою стійкістю підприємства в сучасних умовах

Управління фінансовою стійкістю підприємства є системою принципів та методів формування і реалізації управлінських рішень, які пов'язані із забезпеченням такого стану активів та фінансових ресурсів, їх формування та розподілу, за якого підприємство спроможне розвиватися через зростання прибутку та капіталу за стійкої платоспроможності і кредитоспроможності.

Основною метою управління фінансовою стійкістю є забезпечення фінансової безпеки та стабільності функціонування і розвитку підприємства в поточному та перспективному періодах, що дозволить, в кінцевому підсумку, максимізувати його ринкову вартість [8].

Ефективне управління фінансовою стійкістю забезпечує адаптацію підприємства до умов зовнішнього середовища та контроль незалежності від зовнішніх джерел фінансування. З цією метою на підприємствах формується механізм управління фінансовою стійкістю підприємства. Механізм управління фінансовою стійкістю спрямовано на організацію ефективної взаємодії всіх елементів, які беруть участь у процесі управління фінансовою стійкістю підприємства.

Механізм управління фінансовою стійкістю визначено як систему форм, методів, прийомів, важелів, норм і нормативів, а також нормативно-правового, інформаційного, програмно-технічного та кадрового забезпечення, за допомогою яких на підприємстві досягається такий стан фінансових ресурсів, їх формування, розподілу та використання, що дозволяє підприємству розвиватися на основі зростання прибутку та капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику [7]. На рис. 1.3 наведено основні складові механізму управління фінансовою стійкістю підприємства. Основними елементами механізму управління фінансовою стійкістю підприємства є елементи забезпечення, аналіз політики управління

підприємством, інструменти управління фінансовою стійкістю та управління ризиком.

Рисунок 1.3 – Основні складові механізму управління фінансовою стійкістю підприємства (складено за даними [10; 13-14])

Основними елементами забезпечення процесу управління фінансовою стійкістю є:

- інформаційно-аналітичне забезпечення;
- програмно-технічне забезпечення;
- нормативно-правове забезпечення;
- кадрове забезпечення.

Управління фінансовою стійкістю підприємства є складовою загальної системи управління підприємством і передбачає врахування політики управління активами, капіталом, грошовими потоками та обсягами діяльності.

Основними інструментами управління фінансовою стійкістю є стратегія управління фінансовою стійкістю та методи управління фінансовою стійкістю.

Важливим елементом системи управління фінансовою стійкістю є управління фінансовим ризиком, яке складається з таких етапів, як:

- виявлення ризику;
- вимірювання ризику;
- контроль ризику;
- моніторинг ризику.

Процес формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства можна представити у вигляді послідовності пов'язаних між собою етапів (рис. 1.4).

Основними етапами формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства є:

- визначення цілей, об'єктів, суб'єктів управління;
- виявлення елементів об'єкта управління;
- визначення методів впливу на чинники управління;
- розробка стратегії забезпечення фінансової стійкості підприємства;
- моніторинг.

Основними об'єктами управління фінансовою стійкістю є діяльність підприємства, або його окремого підрозділу, певний виробничий процес, фінансова діяльність, прибуток, фінансові ресурси.

Суб'єктами управління фінансовою стійкістю є керівники вищої ланки, фінансові менеджери, фінансові служби і відділи, аналітики з фінансової безпеки.

Метою управління фінансовою стійкістю є забезпечення оптимального рівня фінансової стійкості підприємства.

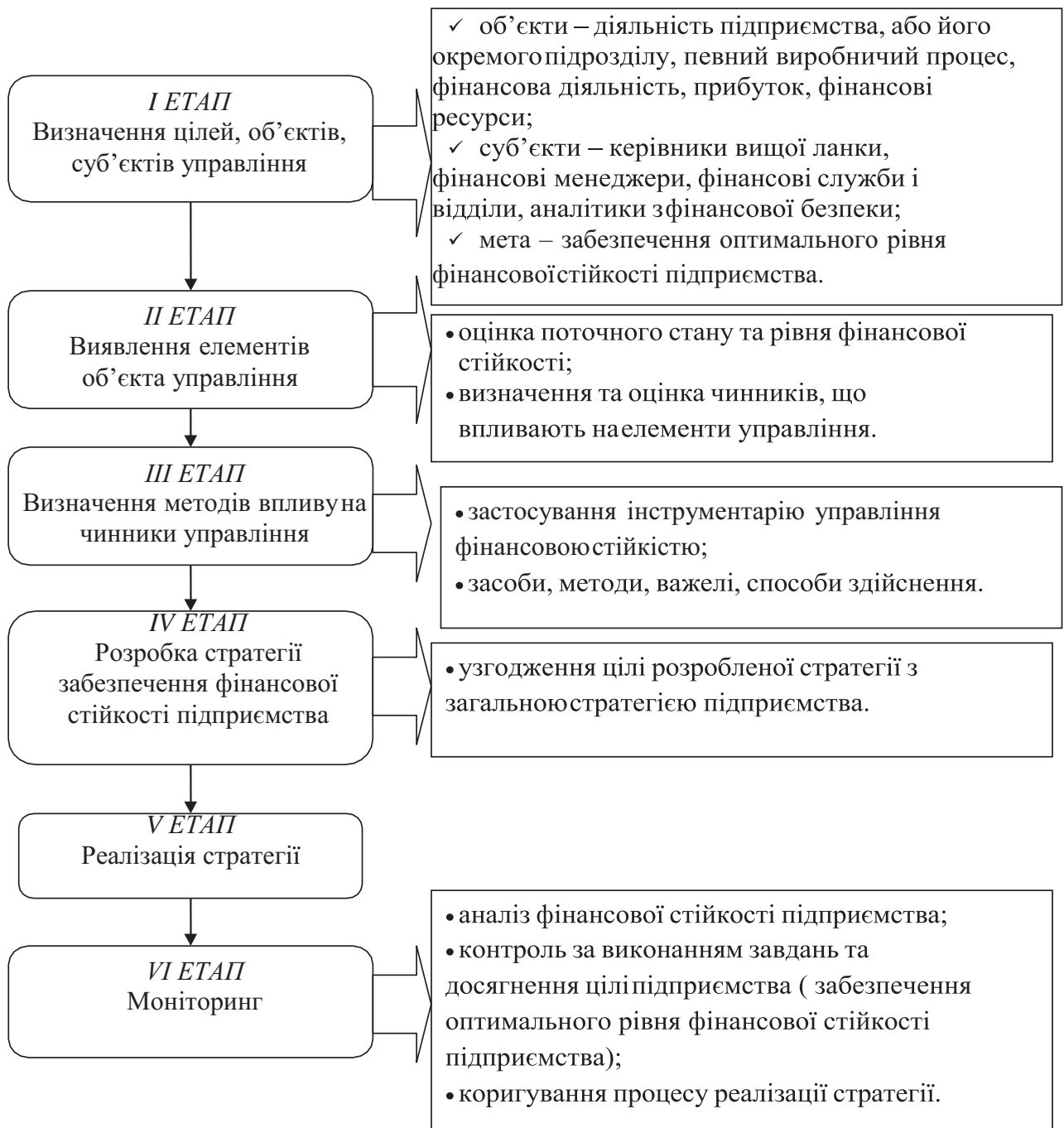

Рисунок 1.4 – Послідовність етапів розробки механізму управління фінансовою стійкістю підприємства [13-14]

Для досягнення мети управління фінансовою стійкістю підприємства передбачається виконання таких завдань:

- формування та підтримання оптимальної структури капіталу та активів,
- забезпечення постійної платоспроможності та кредитоспроможності,
- збалансування та забезпечення оптимальної структури грошових потоків.

Таким чином, процес управління є складовою загальної системи управління підприємством і передбачає врахування політики управління активами, капіталом, грошовими потоками та обсягами діяльності.

Розглянуто складові механізми управління фінансовою стійкістю та послідовність етапів розробки механізму управління фінансовою стійкістю підприємства.

1.3 Методи оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю підприємств

В літературних джерелах можна зустріти низку методик вітчизняних та зарубіжних науковців, в яких можна зустріти різні погляди щодо цього питання. Можна виділити такі етапи оцінки фінансової стійкості [3]:

- аналіз фінансової стійкості на основі розрахунку низки коефіцієнтів;
- визначення типу фінансової стійкості на основі розрахунку забезпеченості запасів джерелами їх формування;
- визначення запасу фінансової стійкості.

Козлова О. С. зазначає, що методичні підходи до визначення фінансової стійкості підприємства доцільно об'єднати у такі три групи [15]:

- коефіцієнтний;
- агрегатний;
- інтегральний.

Окремі автори додають також [16]:

- факторний підхід, який полягає в проведенні факторного аналізу фінансової стійкості, що включає в себе побудову ланцюга показників та аналіз їх темпів зростання визначення рангу показників, який дозволить сформулювати висновок про фінансовий стан підприємства;
- матричний підхід – складання матричних балансів розрахунок структури й визначення якості активів балансу та достатності джерел їх фінансування.

Аналіз фінансової стійкості на основі розрахунку низки коефіцієнтів представляє собою групу відносних показників, що вказують на рівень фінансових ризиків для підприємств та рівень їх залежності від позикового капіталу. Методичний підхід до визначення фінансової стійкості за допомогою фінансових коефіцієнтів є найбільш поширеним.

Висока фінансова стійкість свідчить про спроможність підприємства оперативно реагувати на зовнішні та внутрішні стреси без зниження фінансового та виробничого потенціалу суб'єкта господарювання.

Основними коефіцієнтами, за якими оцінюють фінансову стійкість, є [2-4, 8, 10, 15-17]: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансової стабільності, коефіцієнт фінансового левериджу, коефіцієнт забезпечення, коефіцієнт маневреності та ін.

Отже, коефіцієнтний аналіз фінансової стійкості передбачає розрахунок двох груп показників, які:

- характеризують фінансову стійкість за забезпеченістю власним капіталом;
- характеризують фінансову стійкість за здатністю самостійно фінансувати поточну діяльність.

Розглянемо показники, які характеризують фінансову стійкість за забезпеченістю власним капіталом. Коефіцієнт автономії відображає частку власних коштів підприємства в загальній сумі авансованих коштів та розраховується за формулою [2-4, 8, 10, 15-17]:

$$K_{\text{авт}} = \frac{BK}{K}, \quad (1.1)$$

де BK – величина власного капіталу підприємства;

K – загальна вартість майна підприємства.

Чим більше значення цього показника, тим більшою є фінансова стійкість підприємства і його незалежність від кредиторів. У загальній сумі фінансових ресурсів частка власного капіталу не повинна бути меншою від 50%.

Хоча, наприклад, у японських компаніях він, як правило, дорівнює 0,2-0,3. У більшості вітчизняних сільськогосподарських підприємств значення цього коефіцієнта коливається в межах 0,8—0,9, що, безумовно, не є свідченням їхньої фінансової стабільності, а свідчить лише про обмеженість та недоступність зовнішнього фінансування [4].

Зростання коефіцієнта фінансової незалежності характеризує збільшення фінансової стійкості підприємства та є позитивним моментом. Аналізуючи коефіцієнт фінансової незалежності, необхідно звертати увагу на наявність економічно виправданих зовнішніх джерел фінансування в пасиві балансу. Якщо підприємство веде агресивну політику, спрямовану на завоювання ринків збуту своєї продукції, розширює виробничі потужності, то величина коефіцієнта фінансової незалежності навіть на рівні 0,2 — 0,3 не свідчить про його критичний фінансовий стан. Тим часом, якщо більшість позикового капіталу являє собою прострочену кредиторську заборгованість та кредити, не сплачені в строк, то і величина коефіцієнта фінансової незалежності на рівні 0,8 — 0,9 може виявитися занадто низькою [4].

Оберненим показником до коефіцієнта автономії є показник фінансової залежності, який визначається за формулою [2-4, 8, 10, 15-17]:

$$K_{\text{фз}} = \frac{K}{BK} = \frac{1}{K_{\text{авт}}}. \quad (1.2)$$

Цей показник також називають мультиплікатором власного капіталу, який пов'язує рентабельність активів та рентабельність власного капіталу та показує, у скільки разів рентабельність власного капіталу більша рентабельності активів.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу розраховується за формулою [2-4, 8, 10, 15-17]:

$$K_{\text{конц}_{\text{зк}}} = \frac{ЗК}{К} = 1 - K_{\text{авт}} = 1 - \frac{1}{K_{\text{фз}}}, \quad (1.3)$$

де ЗК – величина залученого капіталу підприємства.

Чим нижчим є значення коефіцієнта концентрації залученого капіталу, тим меншою є заборгованість підприємства, тобто стійкішим є фінансове становище. Зростання коефіцієнта концентрації залученого капіталу в динаміці свідчить про збільшення частки залученого капіталу у фінансуванні підприємства.

Коефіцієнт фінансового ризику визначається як співвідношення залучених і власних коштів [2-4, 8, 10, 15-17]:

$$K_{\text{фр}} = \frac{ЗК}{ВК}. \quad (1.4)$$

Значення коефіцієнта фінансового ризику має складати менше або дорівнювати одиниці. Значення коефіцієнта фінансового ризику показує, скільки залученого капіталу залучає підприємство на 1 грн власного капіталу. Збільшення цього показника в часі свідчить про певне зменшення фінансової стійкості і навпаки.

Коефіцієнт довгострокових зобов'язань характеризує відношення довгострокових зобов'язань до загальної суми залучених коштів [3]:

$$K_{\text{дз}} = \frac{ДЗ}{ЗК}, \quad (1.5)$$

де ДЗ – довгострокові зобов'язання підприємства.

Коефіцієнт довгострокових зобов'язань характеризує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань у загальній сумі позикових коштів. Нормативне значення коефіцієнта — менше 0,2-0,3.

Основними показниками, які характеризують фінансову стійкість за здатністю самостійно фінансувати поточну діяльність, є [2-4, 8, 10, 15-17]:

- коефіцієнт маневреності власного капіталу,
- коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами,
- коефіцієнт забезпеченості активів власними оборотними коштами,
- коефіцієнт маневреності запасів тощо.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу характеризує маневреність власного капіталу підприємства і визначається за формулою [2-4, 8, 10, 15-17]:

$$K_{\text{ман}_{\text{ВК}}} = \frac{\text{ВК} - \text{НА}}{\text{ВК}}, \quad (1.6)$$

де НА – необоротні активи підприємства.

З фінансової точки зору, позитивним є високе значення цього показника. Коефіцієнт маневреності власного капіталу характеризує ступінь мобілізації власного капіталу та показує, яка частина власного капіталу знаходиться в обігу.

З точки зору фінансової стійкості, чим вищим є значення показника, тим краще фінансовий стан підприємства, забезпечується більш достатня гнучкість у використанні власних коштів господарюючого суб'єкта. Оптимальним значенням для коефіцієнта маневреності власного капіталу є 0,5–0,3.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними активами характеризує забезпеченість оборотних активів власним оборотним капіталом та визначається за формулою [2-4, 8, 10, 15-17]:

$$K_{\text{заб}_{\text{ВОА}}} = \frac{\text{ВК} - \text{НА}}{\text{ОА}}, \quad (1.7)$$

де ОА – оборотні активи підприємства.

Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами характеризує забезпеченість запасів власним оборотним капіталом та визначається за формулою [2-4, 8, 10, 15-17]:

$$K_{\text{мз}} = \frac{\sum \text{ВОК}}{З}, \quad (1.8)$$

де З – запаси.

Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами характеризує, ступінь покриття матеріальних запасів власними коштами.

Коефіцієнт маневреності робочого капіталу (власних оборотних коштів) розраховується як відношення запасів до власних оборотних активів [3]:

$$K_{\text{мрк}} = \frac{З}{\text{ВОК}}. \quad (1.9)$$

Цей показник, зворотний коефіцієнту забезпечення запасів власними оборотними коштами, характеризує питому вагу запасів як матеріальних оборотних активів у власних оборотних коштах. Величина робочого капіталу залежить від ефективності управління запасами (планування, нормування їх величини, прогнозування на майбутнє, раціональне використання і тощо), стану дебіторської заборгованості (тенденція до її зменшення) та величини грошових коштів, їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій.

Методика аналізу коефіцієнтів фінансової стійкості полягає у порівнянні [18]:

- фактичних коефіцієнтів поточного року із значенням показників попереднього року, чи за кілька звітних періодів;
- фактичних коефіцієнтів з нормативними;
- фактичних коефіцієнтів підприємства з показниками конкурентів;
- фактичних коефіцієнтів із галузевими показниками.

За допомогою аналізу коефіцієнтів можна виявити сильні й слабкі позиції підприємства. Аналіз коефіцієнтів дозволяє краще зрозуміти взаємозв'язок між балансом і звітом про доходи.

Визначення типу фінансової стійкості здійснюють за допомогою абсолютних показників. В їх складі зазвичай виділяють групу показників наявності джерел формування запасів і групу показників забезпеченості запасів джерелами їх формування. Джерелами покриття запасів насамперед є власні оборотні кошти, а у випадку їх нестачі використовуються довгострокові та короткострокові зобов'язання підприємства.

Агрегатний підхід передбачає визначення фінансової стійкості на основі агрегатів. Згідно з агрегатним підходом виділяють чотири типи фінансової стійкості підприємства на основі вивчення співвідношень між статтями активу та пасиву балансу, між якими існує тісний взаємозв'язок. Зокрема, джерелом фінансування довгострокових активів, як правило, стає довгостроковий капітал підприємства у формі власного капіталу та довгострокових позикових коштів. Обороти, або поточні активи підприємства утворюються як за рахунок власного капіталу, так і за рахунок довгострокових позикових коштів.

Для характеристики джерел формування запасів використовується кілька показників, які відбивають різні види джерел [3]:

1. Наявність власних оборотних коштів;
2. Наявність власних і довгострокових залучених джерел формування запасів;
3. Загальна величина основних джерел формування запасів.

Агрегатний підхід передбачає визначення таких агрегатів [3]:

1. Власні обігові кошти (ВОК) підприємства, розмір яких визначається за формулою [3]:

$$\text{ВОК} = \text{ВК} - \text{НА}. \quad (1.10)$$

2. Нормальні джерела формування запасів, які визначаються за формулою [3]:

$$\text{НДФЗ} = \text{ВОК} + \text{ДЗ} + \text{КЗ}, \quad (1.11)$$

де ВОК - власні оборотні активи;

ДЗ – довгострокові зобов'язання та забезпечення;

КЗ – короткострокові кредити та позики та кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги.

3. Запаси (З).

Залежно від співвідношення розглянутих показників виділяють чотири типи поточної фінансової стійкості підприємства.

1. Абсолютна фінансова стійкість – фінансовий стан підприємства, який свідчить про абсолютну незалежність підприємства від зовнішніх кредиторів для покриття поточних фінансових потреб, оскільки усі необхідні обігові активи формуються за рахунок власних джерел фінансування, тобто виконується умова [3]:

$$\text{ЗВ} < \text{ВОК}. \quad (1.12)$$

Абсолютна фінансова стійкість трапляється на практиці досить рідко і не може розглядатись як ідеальний, оскільки використання позик для формування оборотних активів є достатньо розповсюдженою політикою фінансування. За відсутності залученого капіталу підприємство не використовує переваги, що притаманні зовнішньому фінансуванню, обмежує темпи зростання обсягів своєї діяльності.

2. Нормальна фінансова стійкість – тип фінансової стійкості, який характеризує ефективну політику залучення та використання позикових коштів, оскільки виробничі потреби підприємства в повному обсязі забезпечені

різноманітними нормальними джерелами фінансування, строк погашення яких не настав., яка відповідає такій нерівності [3]:

$$\text{ВОК} < \text{ЗВ} < \text{НДФЗ}. \quad (1.13)$$

1. Нестійке фінансове становище – тип фінансової стійкості, який свідчить про наявність певних проблем з джерелами фінансування запасів, який відповідає нерівності [3]:

$$\text{ЗВ} > \text{НДФЗ}. \quad (1.14)$$

Для формування певної їх частини використані джерела фінансування, що не можуть бути визнані за нормальні (позикові ресурси, що отримані для інших цілей, залишки коштів фондів спеціального призначення, кредиторська заборгованість нетоварного характеру та ін.).

4. Критичне фінансове становище, яке діагностується якщо запаси підприємства перевищують нормальні джерела їх формування або якщо підприємство має кредити та позики, не погашені у встановлений термін.

Виявлення такого становища свідчить про неможливість підприємства вчасно розрахуватися зі своїми кредиторами. Досягнення нестійкого та кризового фінансового становища є, як правило, наслідком неефективних рішень щодо фінансування товарно-матеріальних запасів та здійснення авансових витрат, неможливості реалізації накопичених товарних запасів відповідно до термінів повернення позик та погашення зобов'язань за ними.

Оцінка фінансової стійкості передбачає аналіз факторів формування показників, які характеризують стабільність функціонування підприємства з позиції забезпечення прибутковості операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Серед цих показників важливе місце належить порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості, аналіз яких дає змогу належним чином обґрунтувати управлінські рішення в бізнесі.

Такий аналіз прийнято називати маржинальним. Методика його базується на вивченні співвідношення між трьома групами важливих економічних показників: «Витрати – Обсяг виробництва (реалізації) продукції – Прибуток» і прогнозуванні величини кожного із цих показників при заданому значенні інших [19].

Проведення маржинального аналізу вимагає дотримання ряду умов, таких як [20]:

- необхідність поділу витрат на дві частини – змінні й постійні;
- змінні витрати змінюються пропорційно до обсягу виробництва (реалізації) продукції;
- постійні витрати не змінюються в межах релевантного (значимого) обсягу виробництва (реалізації) продукції, тобто в діапазоні ділової активності підприємства, який установлено, виходячи із виробничої потужності підприємства і попиту на продукцію;
- тотожність виробництва і реалізації продукції в рамках періоду часу, що розглядається, тобто запаси готової продукції істотно не змінюються.

Отже, в основу методики покладено поділ виробничих витрат і витрат на збут залежно від зміни обсягу діяльності підприємства на змінні (пропорційні) і постійні (непропорційні) та використання категорії маржинального доходу.

Змінні витрати – це витрати, величина яких пропорційна обсягу господарської діяльності (наприклад, матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи).

Постійні витрати – це витрати, які практично не залежать від обсягу господарської діяльності й визначаються лише періодом часу (наприклад, адміністративні витрати, витрати на збут, амортизація).

Маржинальний дохід визначається як різниця чистого доходу від реалізації продукції і змінних витрат, або як сума прибутку (збитку) від операційної діяльності та постійних витрат:

У формалізованому вигляді маржинальний дохід можна представити двома основними формулами [4]:

$$\text{МД} = \text{П} + \text{ПВ} \quad (1.16)$$

$$\text{МД} = \text{ЧД(В)Р} - \text{ЗВ}, \quad (1.17)$$

де МД – маржинальний дохід;

П – прибуток;

ЧД(В)Р – чистий дохід (виручка) від реалізації;

ПВ – постійні витрати;

ЗВ – змінні витрати.

Точка беззбитковості характеризує обсяг реалізації, при якому доходи підприємства дорівнюють його витратам, а прибуток, як і збиток дорівнює нулю. Розрахунок точки беззбитковості здійснюють у натуральних та грошових одиницях.

Точку беззбитковості в грошових одиницях розраховують за допомогою формули [4]:

$$\text{ТБ} = \frac{\text{ПВ}}{\text{КМД}}, \quad (1.18)$$

де ПВ – постійні витрати підприємства;

КМД – коефіцієнт маржинального доходу, який визначається за формулою [4]:

$$\text{КМД} = \frac{\text{МД}}{\text{ЧД}}. \quad (1.19)$$

Поріг рентабельності характеризує суму чистого доходу (виручки), яка забезпечує беззбиткову операційну діяльність підприємства, тобто повне покриття операційних витрат.

Різниця між чистим доходом і порогом рентабельності називається зоною фінансової стійкості (запасом фінансової стійкості) [4]:

$$\text{ЗФС} = \text{ЧД} - \text{ТБ}. \quad (1.20)$$

Показник запасу фінансової стійкості характеризує максимально можливий відсоток зменшення фактичного чистого доходу до того рівня, поки операційна діяльність залишиться беззбитковою.

Отже, аналіз рівня фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький дослідний завод» проведемо за використання абсолютних показників та коефіцієнтів фінансової стійкості.

Таким чином, можна виділити такі етапи оцінки фінансової стійкості: аналіз фінансової стійкості на основі розрахунку низки коефіцієнтів; визначення типу фінансової стійкості на основі розрахунку забезпеченості запасів джерелами їх формування; визначення запасу фінансової стійкості.

Висновки до розділу 1

В першому розділі магістерської кваліфікаційної роботи розглянуто теоретичні основи управління фінансовою стійкістю підприємства.

Систематизація існуючих підходів до визначення сутності фінансової стійкості показала, що в цілому фінансовою стійкістю є такий стан та ступінь використання фінансових ресурсів, за якого підприємство спроможне забезпечити безперервний процес виробництва та реалізації продукції, а також вільно маневрувати грошовими коштами. На фінансову стійкість впливає значна кількість факторів, які можна розділити на за часом, можливістю прогнозування, структурою, місцем виникнення.

Визначено, що процес управління є складовою загальної системи управління підприємством і передбачає врахування політики управління активами, капіталом, грошовими потоками та обсягами діяльності.

Розглянуто складові механізми управління фінансовою стійкістю та послідовність етапів розробки механізму управління фінансовою стійкістю підприємства.

Узагальнення існуючих підходів до оцінки стану управління фінансовою стійкістю показало, що можна виділити такі етапи оцінки фінансової стійкості:

- аналіз фінансової стійкості на основі розрахунку низки коефіцієнтів;
- визначення типу фінансової стійкості на основі розрахунку забезпеченості запасів джерелами їх формування;
- визначення запасу фінансової стійкості.

Матеріали цього розділу висвітлено у праці [21], зазначеній в переліку використаної літератури.

2 АНАЛІЗ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ ЗАВОД»

2.1 Сучасний стан та перспективи розвитку підприємств машинобудування

У Вінницькій області, в області функціонує більше 100 машинобудівних підприємств, що становить 10% від кількості промислових підприємств області [22]. В машинобудуванні Вінницької області зайнято майже 7 тис. осіб (11% загальної кількості зайнятих у промисловості області), а машинобудівними підприємствами області у 2020р. реалізовано 2761,8 млн.грн промислової продукції (товарів, послуг), що становить більше 3% обсягу реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) підприємств усіх видів діяльності [42].

На рис. 2.1 наведено обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) машинобудування у 2015–2020 роках, з якого видно, що протягом 2015-2018 рр. спостерігалось щорічне зростання обсягів реалізованої продукції.

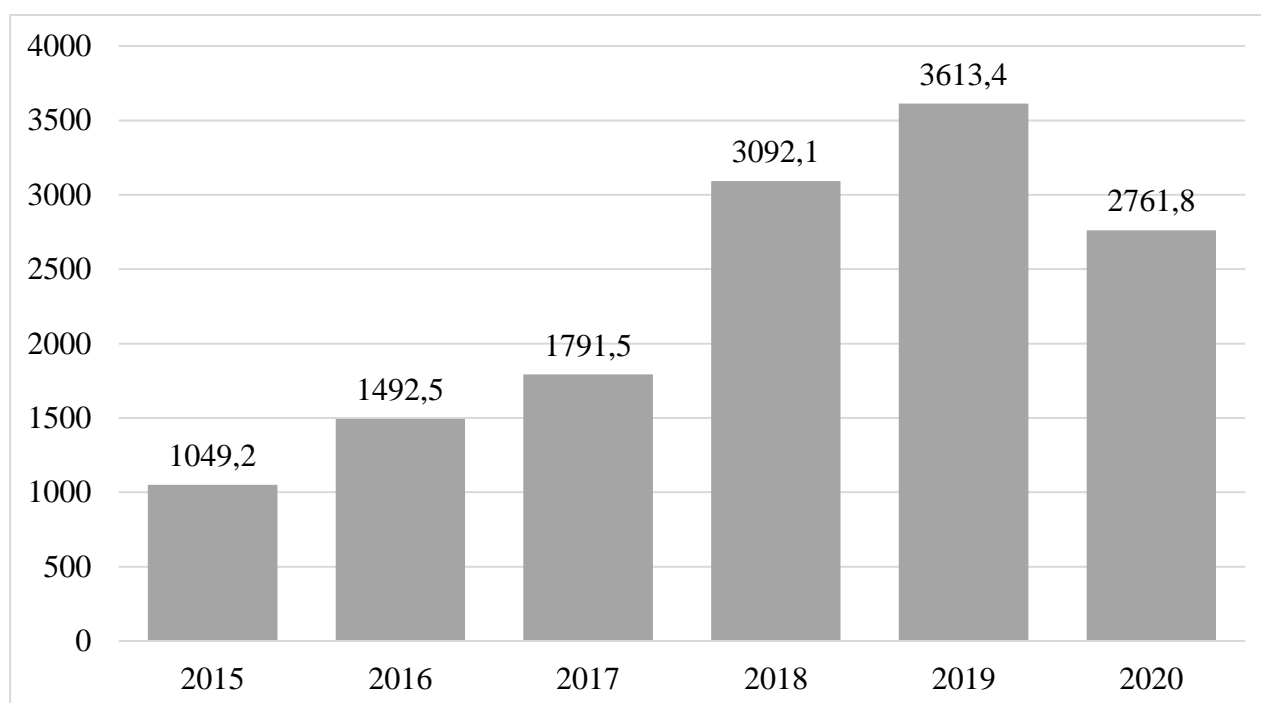

Рисунок 2.1 – Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) машинобудування Вінницької області у 2015–2020 роках, млн. грн. (складено за даними [23])

Разом з тим, в 2019-2020 рр. спостерігається негативна динаміка скорочення обсягів реалізованої підприємствами машинобудування продукції.

Саме машинобудівна галузь є однією з основних галузей промисловості України, в якій зосереджено 20 % основних засобів промисловості та виробництво інноваційної продукції з високим рівнем доданої вартості [24].

На рис. 2.2 наведено індекси промислової продукції машинобудування Вінницької області у 2015–2020 роках, з якого видно, що протягом 2016-2020 рр. у Вінницькій області спостерігається негативна динаміка постійного скорочення індексів промислової продукції машинобудування.

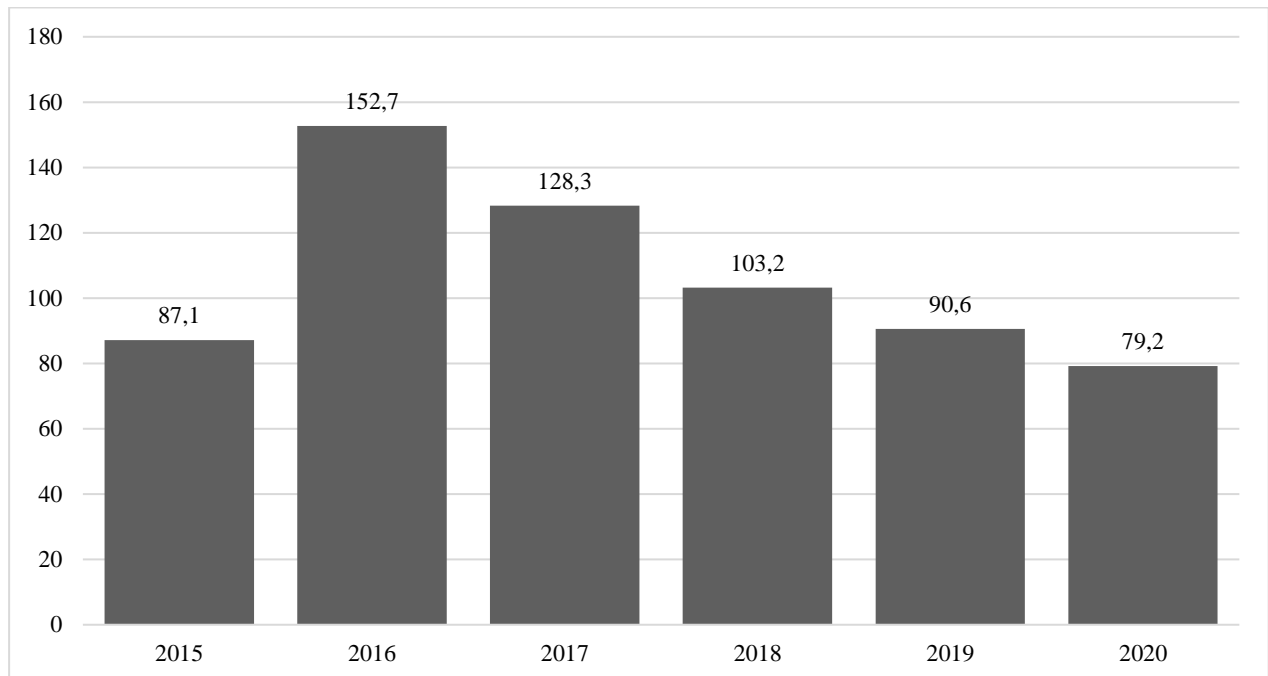

Рисунок 2.2 – Індеси промислової продукції машинобудування Вінницької області у 2015–2020 роках, відсотків (складено за даними [23])

Порівняємо індекси промислової продукції машинобудування Вінницької області у 2015–2020 роках із аналогічним показником по Україні в цілому.

На рис. 2.3 наведено індекси промислової продукції машинобудування України у 2015–2020 роках. З рис. 2.3 видно, що в цілому по Україні протягом 2015-2018 рр. спостерігалось зростання індексів промислової продукції машинобудування, тоді як протягом 2019-2020 рр. – скорочення.

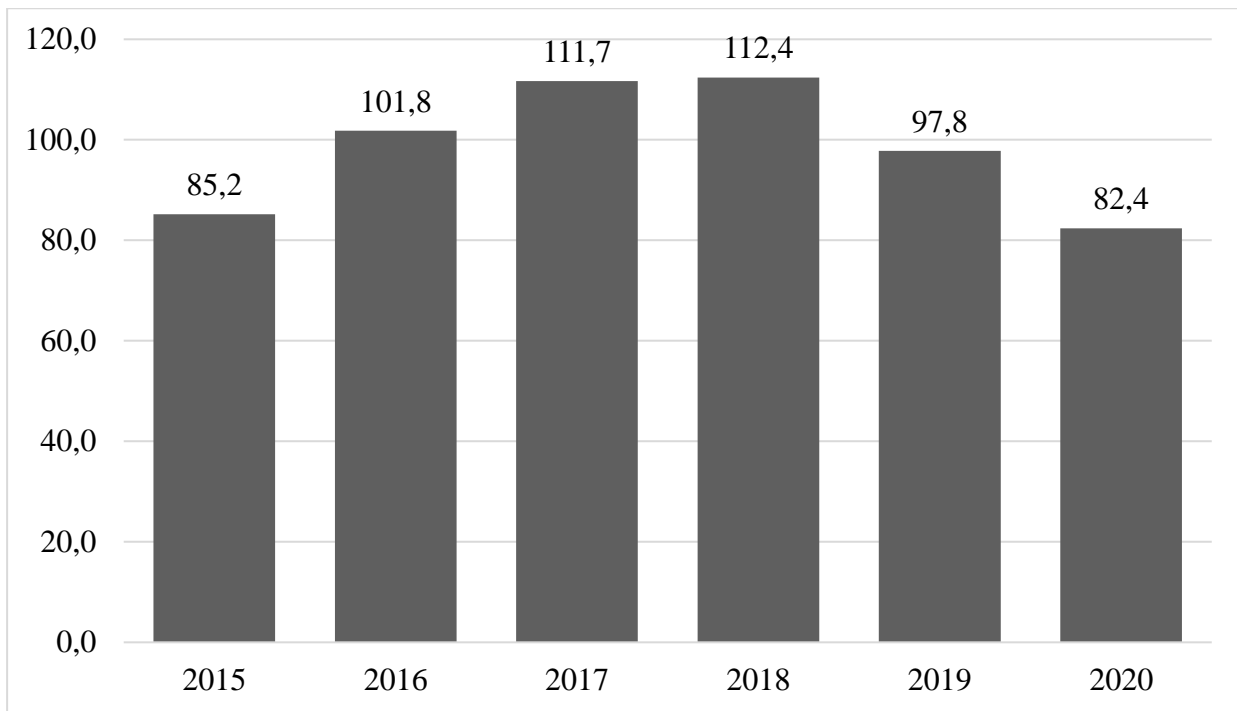
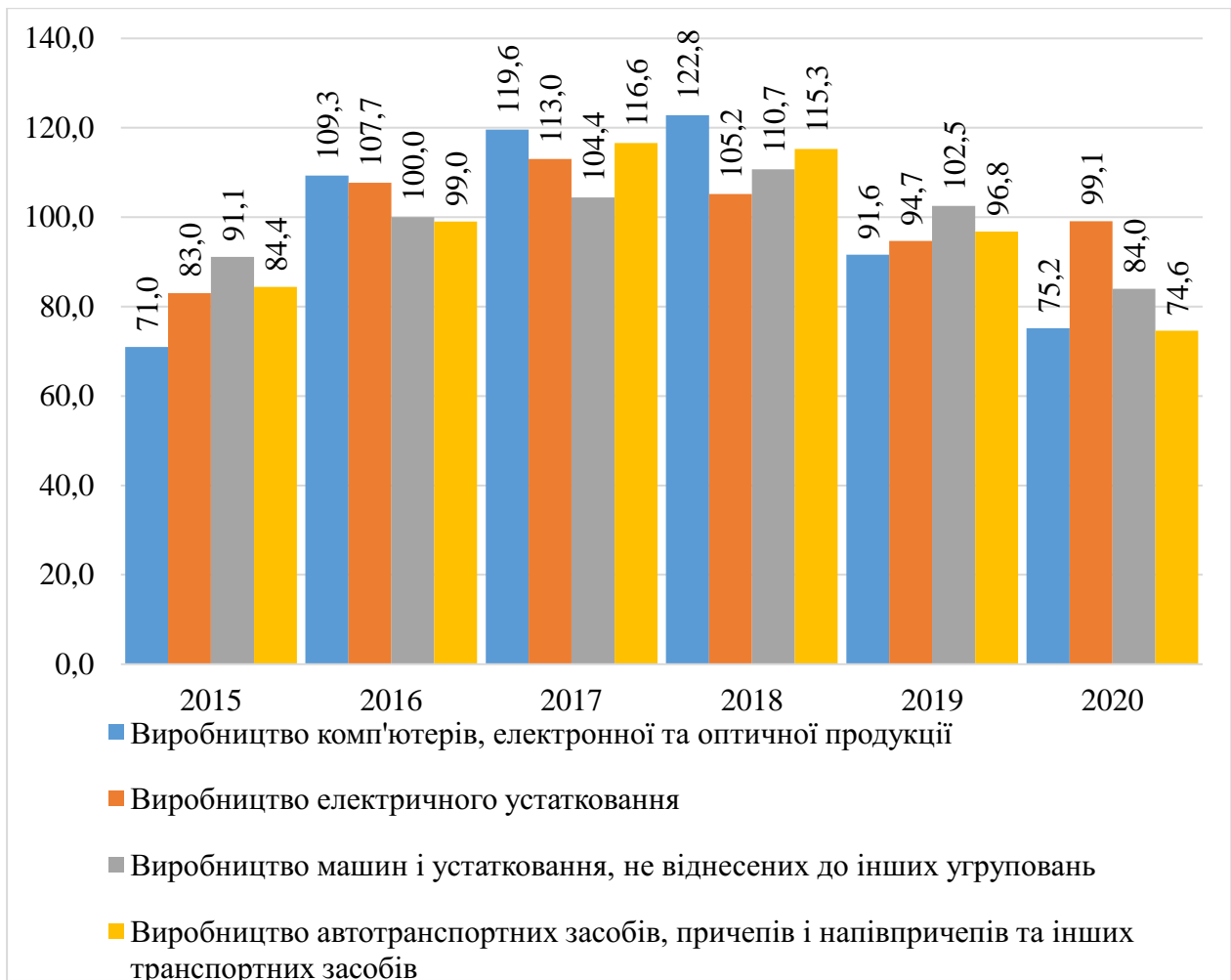

Рисунок 2.3 – Індеси промислової продукції машинобудування України у 2015–2020 роках, відсотків (складено за даними [25])

На рис. 2.4 наведено індеси промислової продукції за складовими машинобудування України, з якого видно, що найбільше в 2020 р. відбувся спад у виробництві автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів (індекс промислової продукції склав лише 74,6%), виробництві комп'ютерів, електронної та оптичної продукції (індекс промислової продукції склав 75,2%).

Якщо аналізувати виробництво електричного устаткування, то можна помітити, що протягом 2015-2017рр. спостерігалась позитивна динаміка зростання індесів промислової продукції, в 2017р. незначне зменшення порівняно із 2016р., а в 2018р. – знову зменшення. Разом з тим, протягом 2019-2020рр. знову спостерігається незначне зростання індесу промислової продукції.

Таким чином, машинобудівним підприємствам Вінницької області варто взяти заходів щодо покращення свого фінансового становища та збільшувати індеси промислової продукції.

Рисунк 2.4 – Індеси промислової продукції за складовими машинобудування України у 2015–2020 роках, відсотків (складено за даними [25])

Випереджаючий розвиток машинобудівної промисловості сприятиме [24]:

- формуванню синергетичного ефекту в суміжних галузях промисловості у зв'язку із збільшенням споживання їх продукції, зокрема чорній та кольоровій металургії, металообробці;

- створенню замкнених виробничих циклів, що ґрунтуються на коопераційних зв'язках між українськими підприємствами;

- розвитку внутрішнього ринку збуту споживчих і промислових товарів власного виробництва;

- зростанню частки товарів з високою доданою вартістю у загальному експорті товарів, зменшенню негативного сальдо зовнішньої торгівлі товарами;

- підвищенню виробничої активності, що сприятиме збільшенню прибутків підприємств;
- створенню додаткових робочих місць у машинобудівній та суміжних галузях.

Таким чином, аналіз стану машинобудівної галузі показав, що підприємствам машинобудування як Вінницької області, так і України в цілому варто вжити заходів щодо підвищення ефективності функціонування.

2.2 Загальна характеристика ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

Приватне акціонерне товариство «Вінницький дослідний завод» є правонаступником прав і обов'язків відкритого акціонерного товариства «Вінницький дослідний завод», що засноване згідно з рішенням засновників від 6 вересня 1993 року шляхом перетворення орендного підприємства Вінницький дослідний завод у відкрите акціонерне товариство і є його повним правонаступником.

ПрАТ «Вінницький дослідний завод» знаходиться за адресою: 21100, м. Вінниця, пер. Островського 21.

До організаційної структури ПрАТ «Вінницький дослідний завод» входить [25]:

- управління;
- енергомеханічний відділ;
- механо-збиральна дільниця; комерційний відділ;
- технічний відділ;
- планово-виробничий відділ.

Предметом діяльності Товариства є не заборонені законодавством України види господарської діяльності, надання виробничих, торговельно-посередницьких, посередницьких, комерційних, експертних, консультаційних, інформаційних, представницьких, сервісних, транспортних, побутових, комунальних, дилерських, брокерських, юридичних, маркетингових,

інжинірингових та інших послуг суб'єктам господарської діяльності, громадянам, юридичним та фізичним особам.

Основними видами діяльності товариства є [25]:

- виробництво інших машин і устаткування загального призначення,
- виробництво промислового холодильного та вентиляційного устаткування,
- виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну.

Основними замовниками на виготовлення продукції ПрАТ «Вінницький дослідний завод» є підприємства країн ближнього зарубіжжя [25]:

- HOTEL REGISTON республіка Узбекистан, Самарканд;
- ARIONA TRANDING LLP Азербайджан медикал алкоголь завод;
- ГУРДЖІ ПрАТ м.Тбілісі Грузія
- Фінікон ОДО Мінськ, Республіка Білорусь.

Діяльність підприємства залежить від стабільного розвитку галузі виробництва.

Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020 р. становила 76 осіб; середня чисельність позаштатних працівників та осіб, які працюють за сумісництвом – 2 осіб; чисельність працівників, які працюють на умовах неповного робочого часу – 4 особи [25].

Основними постачальниками сировини та матеріалів ПрАТ «Вінницький дослідний завод», що займають 10 і більше відсотків в загальному об'ємі постачання є [25]: Метал Холдінг Трейд Вінницька філія; ТОВ «МОДУС – СВ»; ФОП Тарасов Г.М.

ПрАТ «Вінницький дослідний завод» працює за принципом госпрозрахунку, самоокупності та самофінансування. Протягом 2018-2020 рр. ПрАТ «Вінницький дослідний завод» не залучало фінансових інвестицій, не отримувало і не надавало фінансової допомоги, кредитами банків не користувалося.

2.3 Аналіз показників фінансово-економічної діяльності підприємства

Проведемо аналіз фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр. З цією метою в першу чергу проаналізуємо абсолютні показники фінансового стану підприємства, зокрема вартість майна, джерела його фінансування та склад, фінансові результати, використовуючи фінансову звітність підприємства, наведену в додатку В.

З таблиці 2.1 видно, що ПрАТ «Вінницький дослідний завод» протягом 2018-2020 рр. збільшує вартість свого майна. В 2020 р. середньорічна вартість майна ПрАТ «Вінницький дослідний завод» зросла на 14,08% порівняно із 2018 р. та на 8,01% порівняно із 2019 р. і склала 89139,5 тис. грн.

Загальна вартість майна ПрАТ «Вінницький дослідний завод» зросла переважно за рахунок зростання залученого капіталу, проте й власний капітал мав динаміку зростання.

Залучений капітал ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020 р. зріс на 24,38% порівняно із 2018 р. та на 40,45% – порівняно із 2019 р. Це зростання зумовлене збільшенням поточних зобов'язань підприємства.

Позитивним є те, що і власний капітал ПрАТ «Вінницький дослідний завод» мав незначне зростання. В 2020 р. власний капітал ПрАТ «Вінницький дослідний завод» склав 73568 тис. грн, що на 12,12% більше порівняно із 2018 р. та на 2,98% більше порівняно із 2019 р. Зростання власного капіталу відбулось за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку, що є досить позитивною динамікою.

Середньорічна вартість оборотних активів ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020 р. склала 62198 тис. грн, що на 13,6% більше порівняно із 2018 р. та на 12% більше порівняно із 2019 р. Середньорічна вартість необоротних активів ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020 р. склала 26941,50 тис. грн. Це на 15,21% більше порівняно із 2018 р., проте на 0,2% менше порівняно із 2019 р.

Таблиця 2.1 – Аналіз абсолютних показників фінансового стану
ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр.

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Зміна значень 2020р. порівняно із 2018р.		Зміна значень 2020р. порівняно із 2019р.	
				Абсо- лютна	Темп при- росту %	Абсо- лютна	Темп при- росту %
Загальна вартість майна, тис. грн.	78136,00	82528,00	89139,50	11003,50	14,08	6611,50	8,01
Власний капітал, тис. грн.	65616,50	71441,50	73568,00	7951,50	12,12	2126,50	2,98
Залучений капітал, тис. грн.	12519,50	11086,50	15571,50	3052,00	24,38	4485,00	40,45
Оборотні активи, тис. грн.	54751,00	55531,50	62198,00	7447,00	13,60	6666,50	12,00
Необоротні активи, тис. грн.	23385,00	26996,50	26941,50	3556,50	15,21	-55,00	-0,20
Чистий дохід, тис. грн.	44505,00	46707,00	44260,00	-245,00	-0,55	-2447,00	-5,24
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	29953,00	39125,00	35818,00	5865,00	19,58	-3307,00	-8,45
Валовий прибуток, тис. грн.	14552,00	7582,00	8442,00	-6110,00	-41,99	860,00	11,34
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	11064,00	2729,00	5058,00	-6006,00	-54,28	2329,00	85,34
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	11048,00	2712,00	5058,00	-5990,00	-54,22	2346,00	86,50
Чистий прибуток, тис. грн.	9040,00	2207,00	4133,00	-4907,00	-54,28	1926,00	87,27

З таблиці 2.1 видно, що фінансові результати ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020 р. покращились порівняно із 2019р., проте погіршилися порівняно із 2018 р. Зокрема валовий прибуток ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020 р. склав 8442 тис. грн, що на 41,99% менше порівняно із 2018 р., проте на 11,34% більше порівняно із 2019 р.

Така динаміка валового прибутку зумовлена динамікою чистого доходу та собівартості реалізованої продукції. Чистий дохід протягом 2018-2020 рр. мав негативну динаміку зменшення: якщо в 2018 р. чистий дохід ПрАТ «Вінницький дослідний завод» склав 44505 тис. грн, то в 2019 р. – 46707 тис. грн, а в 2020 р. – 44260 тис. грн. Отже, загальне зменшення чистого доходу в 2020 р. становило 0,55% порівняно із 2018 р. та 5,24% - порівняно із 2019 р.

Разом з тим, собівартість ПрАТ «Вінницький дослідний завод» зменшувалась швидшими темпами порівняно із чистим доходом, що і забезпечило зростання валового прибутку в 2020 р. порівняно із 2019 р. В 2020 р. собівартість реалізованої продукції ПрАТ «Вінницький дослідний завод» склала 35818 тис. грн, що на 19, 58% більше порівняно із 2018 р., проте на 8,45% менше порівняно із 2019 р.

Фінансовий результат від операційної діяльності в 2020 р. склав 5058 тис. грн, що на 54,28% менше порівняно із 2018 р., проте на 85,34% більше порівняно із 2019 р.

Аналогічну динаміку мав і чистий прибуток ПрАТ «Вінницький дослідний завод». В 2020 р. величина чистого прибутку ПрАТ «Вінницький дослідний завод» склала 4133 тис. грн, що на 54,28% менше порівняно із 2018 р. та на 87,27% більше порівняно із 2019 р.

Таким чином, в цілому ПрАТ «Вінницький дослідний завод» має позитивну динаміку зміни абсолютних показників фінансових результатів, разом з тим, підприємству варто вжити заходів щодо збільшення величини отримуваних доходів, зокрема від основної діяльності, тобто чистого доходу від реалізації продукції.

Проаналізуємо ліквідність, ділову активність та рентабельність ПрАТ «Вінницький дослідний завод».

Основними показниками, які характеризують ліквідність підприємства, є коефіцієнт покриття, коефіцієнт швидкої ліквідності та коефіцієнт абсолютної ліквідності.

Коефіцієнт покриття, який дозволяє оцінити частку поточних зобов'язань, яку підприємство спроможне погасити за рахунок оборотних активів, можна розрахувати за формулою [3]:

$$K_{\text{п}} = \frac{\text{ОА}}{\text{ПЗ}}, \quad (2.1)$$

де ОА – оборотні активи;

ПЗ – поточні зобов'язання.

Розрахуємо коефіцієнт покриття ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр. за формулою (2.1):

$$2018 \text{ р.: } K_{\text{п}} = \frac{54751}{12519,5} = 4,37;$$

$$2019 \text{ р.: } K_{\text{п}} = \frac{55531,5}{11086,5} = 5,01;$$

$$2020 \text{ р.: } K_{\text{п}} = \frac{62198}{15571,5} = 3,99.$$

Коефіцієнт швидкої ліквідності дозволяє оцінити спроможність підприємства покривати поточні зобов'язання коштами, що заходяться в обігу та визначається за формулою [3]:

$$K_{\text{лшв}} = \frac{\text{ДЗ} + \text{ПФІ} + \text{Г} + \text{ВМП} + \text{ІОА}}{\text{ПЗ}} \quad (2.2)$$

де ДЗ – величина дебіторської заборгованості;

ПФІ – поточні фінансові інвестиції;

Г – грошові кошти та їх еквіваленти;

ВМП – витрати майбутніх періодів;

ІОА – інші оборотні активи.

Розрахуємо коефіцієнт швидкої ліквідності ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр. за формулою (2.2):

$$2019 \text{ р.: } K_{\text{Лшв}} = \frac{1305 + 1906 + 2381,5 + 441 + 8340,5 + 63 + 707,5}{12519,5} = 1,21;$$

$$2019 \text{ р.: } K_{\text{Лшв}} = \frac{1650 + 737,5 + 1396,5 + 706 + 5772,5 + 46,5 + 620,5}{11086,5} = 0,99;$$

$$2020 \text{ р.: } K_{\text{Лшв}} = \frac{1629,5 + 808,5 + 747 + 326,5 + 747 + 326,5 + 6550 + 59,5 + 1484}{15571,5} = 0,75.$$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує здатність абсолютно ліквідних активів покривати поточні зобов'язання і визначається за формулою [3]:

$$K_{\text{Лабс}} = \frac{\Gamma + \text{ПФІ}}{\text{ПЗ}} . \quad (2.3)$$

Розрахуємо коефіцієнт абсолютної ліквідності ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр. за формулою (2.3):

$$2018 \text{ р.: } K_{\text{Лабс}} = \frac{8340,5}{12519,5} = 0,67;$$

$$2019 \text{ р.: } K_{\text{Лабс}} = \frac{5772,5}{11086,5} = 0,52;$$

$$2020 \text{ р.: } K_{\text{Лабс}} = \frac{6550}{15571,5} = 0,42.$$

Проаналізуємо ефективність діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за показниками рентабельності та ділової активності. Основними показниками рентабельності є: коефіцієнт рентабельності активів, коефіцієнт рентабельності власного капіталу, коефіцієнт рентабельності залученого капіталу, коефіцієнт рентабельності продажу.

Коефіцієнт рентабельності активів характеризує ефективність використання активів підприємства та визначається за формулою [3]:

$$P_a = \frac{\text{ЧП}}{A} \times 100\%, \quad (2.4)$$

де ЧП – чистий прибуток підприємства;

A – середньорічна вартість активів підприємства.

Розрахуємо коефіцієнт рентабельності активів ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за формулою (2.4):

$$2018 \text{ р.: } P_a = \frac{9040}{78136} \times 100\% = 11,57\%;$$

$$2019 \text{ р.: } P_a = \frac{2207}{82528} \times 100\% = 2,67\%;$$

$$2020 \text{ р.: } P_a = \frac{44260}{89139,5} \times 100\% = 4,94\%.$$

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу характеризує ефективність використання власного капіталу підприємства, і визначається за формулою [3]:

$$P_{\text{ВК}} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ВК}} \times 100\%, \quad (2.5)$$

де ВК – середньорічна вартість власного капіталу підприємства.

Розрахуємо коефіцієнт рентабельності власного капіталу

ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за формулою (2.5):

$$2018 \text{ р.: } P_{ВК} = \frac{9040}{65616,5} \times 100\% = 13,78\%;$$

$$2019 \text{ р.: } P_{ВК} = \frac{2207}{71441,5} \times 100\% = 3,09\%;$$

$$2020 \text{ р.: } P_{ВК} = \frac{44260}{73568} \times 100\% = 5,62\%.$$

Коефіцієнт рентабельності залученого капіталу характеризує ефективність використання залученого капіталу та розраховується за формулою [3]:

$$P_{ЗК} = \frac{ЧП}{ЗК} \times 100\%, \quad (2.6)$$

де ЗК – середньорічна вартість залученого капіталу підприємства.

Розрахуємо коефіцієнт рентабельності залученого капіталу

ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за формулою (2.6):

$$2018 \text{ р.: } P_{ЗК} = \frac{9040}{12519,5} \times 100\% = 72,21\%;$$

$$2019 \text{ р.: } P_{ЗК} = \frac{2207}{11086,5} \times 100\% = 19,91\%;$$

$$2020 \text{ р.: } P_{ЗК} = \frac{44260}{15571,5} \times 100\% = 26,54\%.$$

Коефіцієнт рентабельності продажу характеризує ефективність використання чистого доходу та визначається за формулою [3]:

$$R_{\text{прод}} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ЧД}} \times 100\%, \quad (2.7)$$

де ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції.

Розрахуємо коефіцієнт рентабельності продажу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за формулою (2.7):

$$2018 \text{ р.: } R_{\text{прод}} = \frac{9040}{44505} \times 100\% = 20,31\%;$$

$$2019 \text{ р.: } R_{\text{прод}} = \frac{2207}{46707} \times 100\% = 4,73\%;$$

$$2020 \text{ р.: } R_{\text{прод}} = \frac{44260}{44260} \times 100\% = 9,34\%.$$

Проведемо оцінку рівня ділової активності ПрАТ «Вінницький дослідний завод». Основними показниками, які характеризують рівень ліквідності, є:

Розрахуємо коефіцієнт оборотності активів, який характеризує кількість оборотів, яку здійснили активи підприємства протягом звітного періоду, і визначається за формулою [3]:

$$K_{oA} = \frac{\text{ЧД}}{A}. \quad (2.8)$$

Розрахуємо коефіцієнт оборотності активів ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за формулою (2.8):

$$2018 \text{ р.: } K_{oA} = \frac{44505}{78136} = 0,57 \text{ (оборотів);}$$

$$2019 \text{ р.: } K_{oA} = \frac{46707}{82528} = 0,57 \text{ (оборотів);}$$

$$2020 \text{ р.: } K_{\text{оА}} = \frac{44260}{89139,5} = 0,5 \text{ (оборотів).}$$

Коефіцієнт оборотності оборотних активів характеризує кількість оборотів, яку здійснили оборотні активи підприємства протягом звітного періоду, і визначається за формулою [3]:

$$K_{\text{оОА}} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ОА}}. \quad (2.9)$$

Розрахуємо коефіцієнт оборотності оборотних активів ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за формулою (2.9):

$$2018 \text{ р. : } K_{\text{оОА}} = \frac{46707}{55531,5} = 0,84 \text{ (оборотів);}$$

$$2019 \text{ р. : } K_{\text{оОА}} = \frac{44505}{54751} = 0,81 \text{ (оборотів);}$$

$$2020 \text{ р. : } K_{\text{оОА}} = \frac{44260}{62198} = 0,71 \text{ (оборотів).}$$

Коефіцієнт оборотності власного капіталу характеризує кількість оборотів, яку здійснює власний капітал підприємства протягом звітного періоду, і визначається за формулою [3]:

$$K_{\text{оВК}} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ВК}}. \quad (2.10)$$

Розрахуємо коефіцієнт оборотності власного капіталу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за формулою (2.10):

$$2018 \text{ р. : } K_{\text{оBK}} = \frac{44505}{65616,5} = 0,68 \text{ (оборотів);}$$

$$2019 \text{ р. : } K_{\text{оBK}} = \frac{46707}{7144,5} = 0,65 \text{ (оборотів);}$$

$$2020 \text{ р. : } K_{\text{оBK}} = \frac{44260}{73568} = 0,6 \text{ (оборотів).}$$

Коефіцієнт оборотності залученого капіталу характеризує кількість оборотів, яку здійснює залучений капітал підприємства протягом звітного періоду, і визначається за формулою [3]:

$$K_{\text{озк}} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ЗК}}. \quad (2.11)$$

Розрахуємо коефіцієнт оборотності залученого капіталу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за формулою (2.11):

$$2018 \text{ р. : } K_{\text{озк}} = \frac{44505}{12519,5} = 3,55 \text{ (оборотів);}$$

$$2019 \text{ р. : } K_{\text{озк}} = \frac{46707}{11086,5} = 4,21 \text{ (оборотів);}$$

$$2020 \text{ р. : } K_{\text{озк}} = \frac{44260}{15571,5} = 2,84 \text{ (оборотів).}$$

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує кількість оборотів, яку здійснює дебіторська заборгованість підприємства протягом звітного періоду, і визначається за формулою:

$$K_{\text{одз}} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ДЗ}}. \quad (2.12)$$

Розрахуємо коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за формулою (2.12):

$$2018 \text{ р. : } K_{\text{одз}} = \frac{44505}{1305 + 1906 + 2381,5 + 441} = 10,78 \text{ (оборотів);}$$

$$2019 \text{ р. : } K_{\text{одз}} = \frac{46707}{1650 + 737,5 + 1396,5 + 706} = 12,45 \text{ (оборотів);}$$

$$2020 \text{ р. : } K_{\text{одз}} = \frac{44260}{1629,5 + 808,5 + 747 + 326,5} = 16,37 \text{ (оборотів).}$$

Розрахуємо коефіцієнт тривалості обороту дебіторської заборгованості, який характеризує середню тривалість періоду, протягом якого дебітори погашали свою заборгованість за формулою [3]:

$$T_{\text{обдз}} = \frac{360}{K_{\text{одз}}}. \quad (2.13)$$

Розрахуємо коефіцієнт тривалості обороту дебіторської заборгованості ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за формулою (2.13):

$$2018 \text{ р. : } T_{\text{обдз}} = \frac{360}{10,78} = 33,39 \text{ (днів);}$$

$$2019 \text{ р. : } T_{\text{обдз}} = \frac{360}{12,45} = 28,92 \text{ (днів);}$$

$$2020 \text{ р. : } T_{\text{обдз}} = \frac{360}{16,37} = 21,99 \text{ (днів).}$$

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості ПрАТ «Вінницький дослідний завод» показує кількість оборотів, яку здійснює дебіторська

заборгованість підприємства протягом звітного періоду, і визначається за формулою [3]:

$$K_{oK3} = \frac{ЧД}{КЗ}, \quad (2.14)$$

де КЗ – середньорічна кредиторська заборгованість підприємства.

Розрахуємо коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за формулою (2.14):

$$2018 \text{ р. : } K_{oK3} = \frac{46707}{4293 + 4,5 + 1 + 2,5 + 6845,5} = 3,86 \text{ (оборотів);}$$

$$2019 \text{ р. : } K_{oK3} = \frac{46707}{4602 + 24,5 + 12,5 + 5953,5} = 4,25 \text{ (оборотів);}$$

$$2020 \text{ р.: } K_{oK3} = \frac{44260}{5270 + 28,5 + 12,5 + 9623} = 2,86 \text{ (оборотів).}$$

Розрахуємо коефіцієнт тривалості обороту кредиторської заборгованості, який характеризує середню тривалість періоду, протягом якого підприємство погашало свою заборгованість за формулою [3]:

$$T_{обK3} = \frac{360}{K_{oK3}}. \quad (2.15)$$

Розрахуємо коефіцієнт тривалості обороту дебіторської заборгованості ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за формулою (2.15):

$$2018 \text{ р. : } T_{обK3} = \frac{360}{3,86} = 93,33 \text{ (днів);}$$

$$2019 \text{ р. : } T_{обK3} = \frac{360}{4,25} = 84,79 \text{ (днів);}$$

$$2020 \text{ р. : } T_{обK3} = \frac{360}{2,86} = 125,67 \text{ (днів).}$$

Таблиця 2.2 – Аналіз відносних показників фінансового стану
 ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр.

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Зміна значень 2020р. порівняно із 2018р.		Зміна значень 2020р. порівняно із 2019р.	
				Абсо- лютна	Темп при- росту %	Абсо- лютна	Темп при- росту %
Коефіцієнт покриття	4,37	5,01	3,99	-0,38	-8,66	-1,01	-20,26
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,21	0,99	0,75	-0,46	-38,39	-0,24	-24,40
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,67	0,52	0,42	-0,25	-36,86	-0,10	-19,21
Коефіцієнт рентабельності активів,%	11,57	2,67	4,64	-6,93	-59,92	1,96	73,38
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу,%	13,78	3,09	5,62	-8,16	-59,22	2,53	81,85
Коефіцієнт рентабельності залученого капіталу,%	72,21	19,91	26,54	-45,67	-63,24	6,63	33,33
Коефіцієнт рентабельності продажу,%	20,31	4,73	9,34	-10,97	-54,03	4,61	97,62
Коефіцієнт оборотності активів	0,57	0,57	0,50	-0,07	-12,83	-0,07	-12,27
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,81	0,84	0,71	-0,10	-12,46	-0,13	-15,40
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,68	0,65	0,60	-0,08	-11,30	-0,05	-7,98
Коефіцієнт оборотності залученого капіталу	3,55	4,21	2,84	-0,71	-20,04	-1,37	-32,53
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	10,78	12,45	16,37	5,59	51,86	3,93	31,55
Тривалість обороту дебіторської заборгованості, днів	33,39	28,92	21,99	-11,40	-34,15	-6,94	-23,99
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	3,86	4,25	2,86	-0,99	-25,74	-1,38	-32,53
Тривалість обороту кредиторської заборгованості, днів	93,33	84,79	125,67	32,34	34,66	40,88	48,22

З таблиці 2.2 видно, що на ПрАТ «Вінницький дослідний завод» спостерігається погіршення фінансового стану за показниками, які характеризують ліквідність підприємства. Усі показники ліквідності ПрАТ «Вінницький дослідний завод» є вищими за рекомендовані нормативні значення.

З рис. 2.5 видно, що коефіцієнт покриття на ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2018 р. склав 4,37, в 2019 р. збільшився до 5,01, а в 2020 р. – склав 3,99.

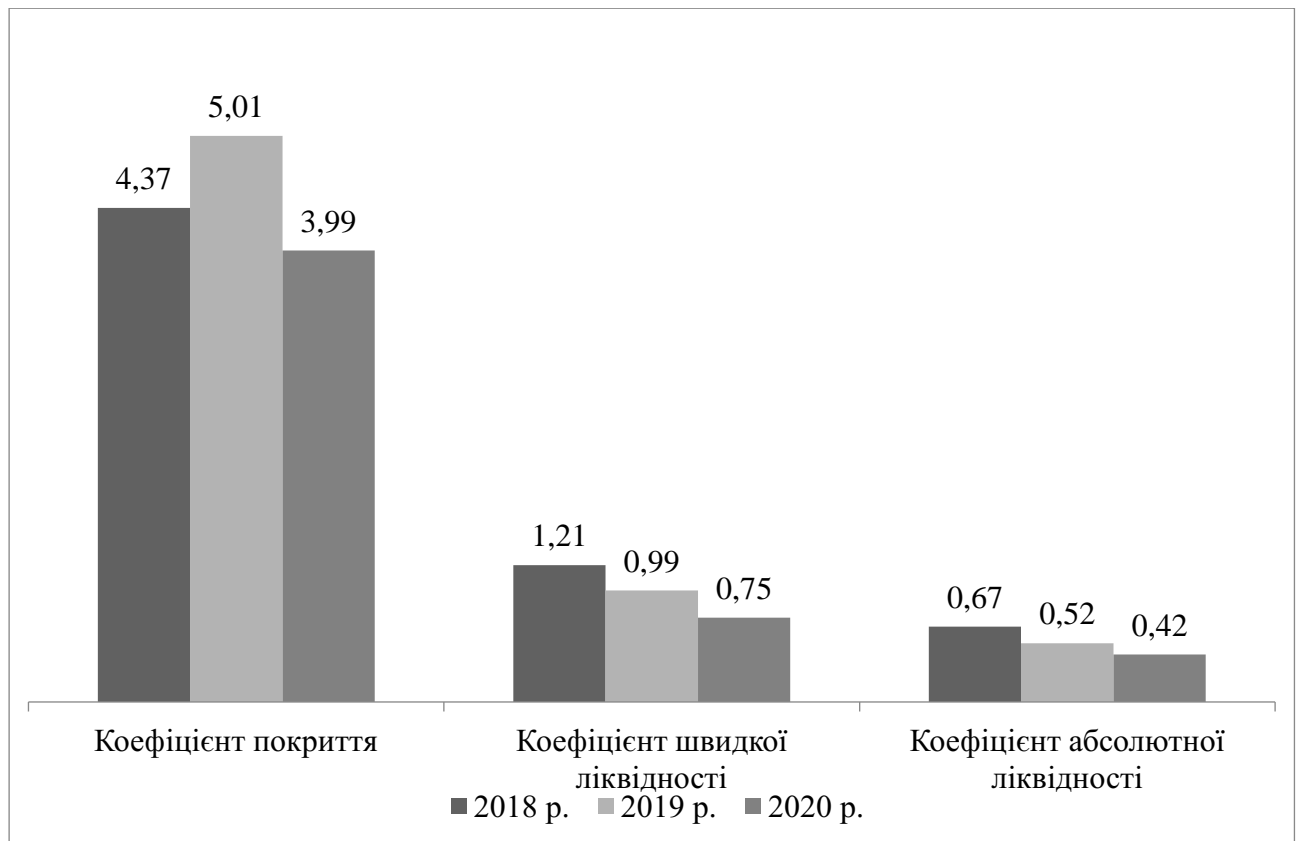

Рисунок 2.5 – Ліквідність ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр

Отже, в 2020 р. на кожну гривню поточних зобов'язань ПрАТ «Вінницький дослідний завод» мало 3,99 грн оборотних активів. В цілому в 2020 р. коефіцієнт покриття зменшився на 8,66% порівняно із 2018р. та на 20,26% – порівняно із 2019 р.

Коефіцієнт швидкої ліквідності ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020 р. на склав 0,75, що перевищує рекомендоване значення, яке становить 0,6 і свідчить про те, що в 2020 р. ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за рахунок

коштів у розрахунках здатне було погасити 0,75 грн поточних зобов'язань. Разом з тим, значення коефіцієнта швидкої ліквідності ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020 р. є меншим за значення 2018 р. на 8,66% та порівняно із 2019р. зменшилось на 20,26%.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності ПрАТ «Вінницький дослідний завод» мав таку ж динаміку, як і коефіцієнт швидкої ліквідності. В 2020 р. ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів мав змогу погасити 0,42 грн поточних зобов'язань, що на 36,86% менше порівняно із 2018 р. та на 19,21% менше – порівняно із 2019 р.

Якщо аналізувати ефективність діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за показниками рентабельності, то з рис. 2.6 можна помітити, що на ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2019 р. відбулось погіршення показників рентабельності порівняно із 2018 р., а в 2020 р. показники рентабельності покращились порівняно із 2019 р., проте залишились нижче їх рівня в 2018 р.

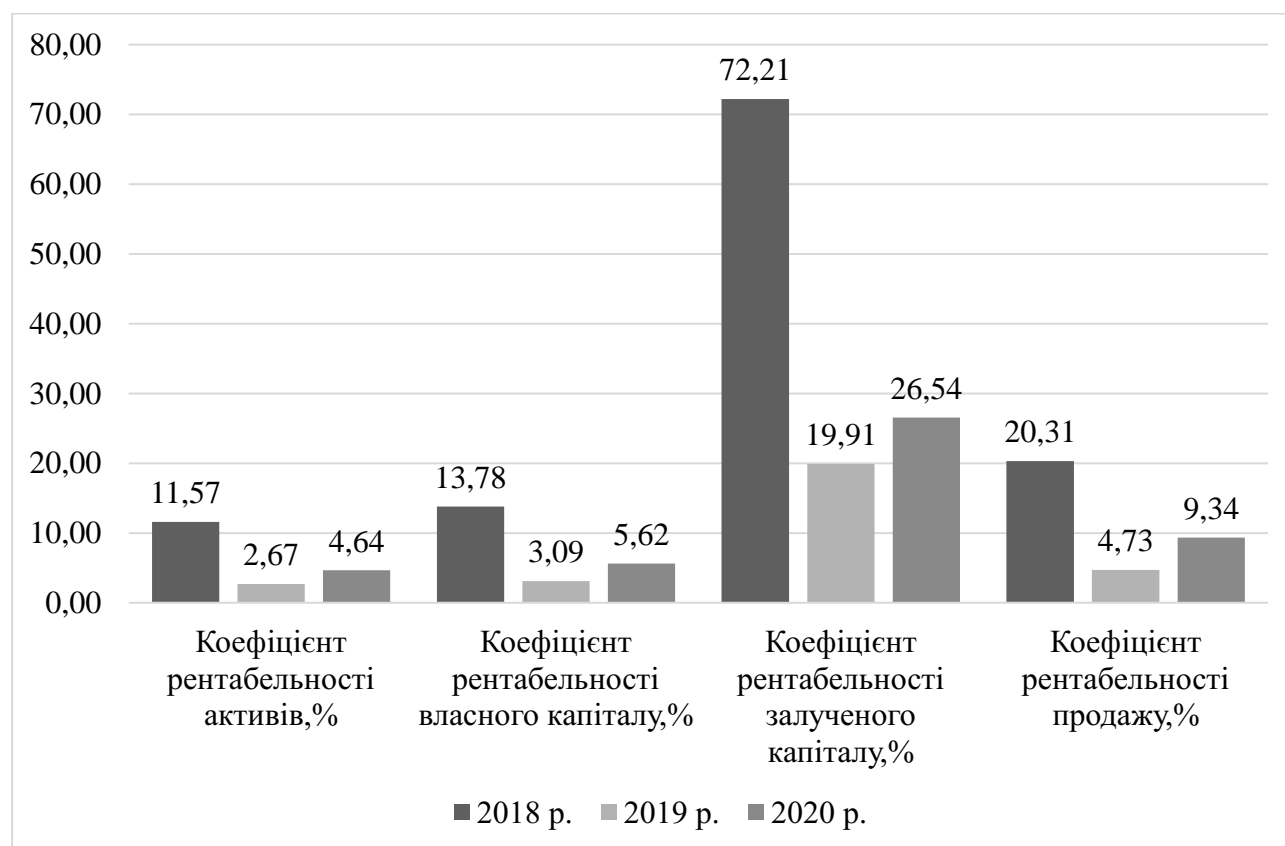

Рисунок 2.6 – Рентабельність ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр

Коефіцієнт рентабельності активів ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020 р. склав 4,64%, що на 59,92% менше порівняно із 2018р., проте на 73,38% більше порівняно із 2019 р..

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу в 2020 р. склав 5,62%, тобто з кожної гривні, вкладеної у власний капітал, ПрАТ «Вінницький дослідний завод» отримувало 5,62 коп. чистого прибутку. Це на 59,22% менше порівняно із 2018р., проте на 81,85% більше порівняно із 2019 р.

Коефіцієнт залученого капіталу в 2020 р. склав 26,54%, тобто ПрАТ «Вінницький дослідний завод» з кожної гривні залученого капіталу отримувало 26,54 коп. чистого прибутку, що на 63,24% менше порівняно із 2018 р., проте на 33,33% більше порівняно із 2019р. Коефіцієнт рентабельності продажу в 2020 р. склав 9,34%, тобто з кожної гривні чистого доходу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» отримало 9,34 коп. чистого прибутку, що на 54,03% менше порівняно із 2018р., проте на 97,62% більше порівняно із 2019 р.

Отже, ПрАТ «Вінницький дослідний завод» працює ефективно і рентабельним підприємством, проте йому варто прагнути збільшувати показники рентабельності до рівня 2018 р.

Проаналізуємо ефективність діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за показниками ділової активності. Як видно з рис. 2.7, ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за показниками ділової активності працювало недостатньо ефективно, оскільки спостерігається зменшення показників ділової активності, що свідчить про збільшення тривалості обороту та збільшення необхідних фінансових ресурсів для забезпечення діяльності.

Коефіцієнт оборотності активів ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020 р. склав 0,5 оборотів, тобто з кожної гривні активів ПрАТ «Вінницький дослідний завод» отримувало 0,5 грн чистого доходу. Окрім того, таке значення показника свідчить про те, що за рік активи ПрАТ «Вінницький дослідний завод» не здійснювали повного обороту. Значення показника в 2020р. менше на 12,83% порівняно із 2018р. та на 12,27% –порівняно із 2019 р.

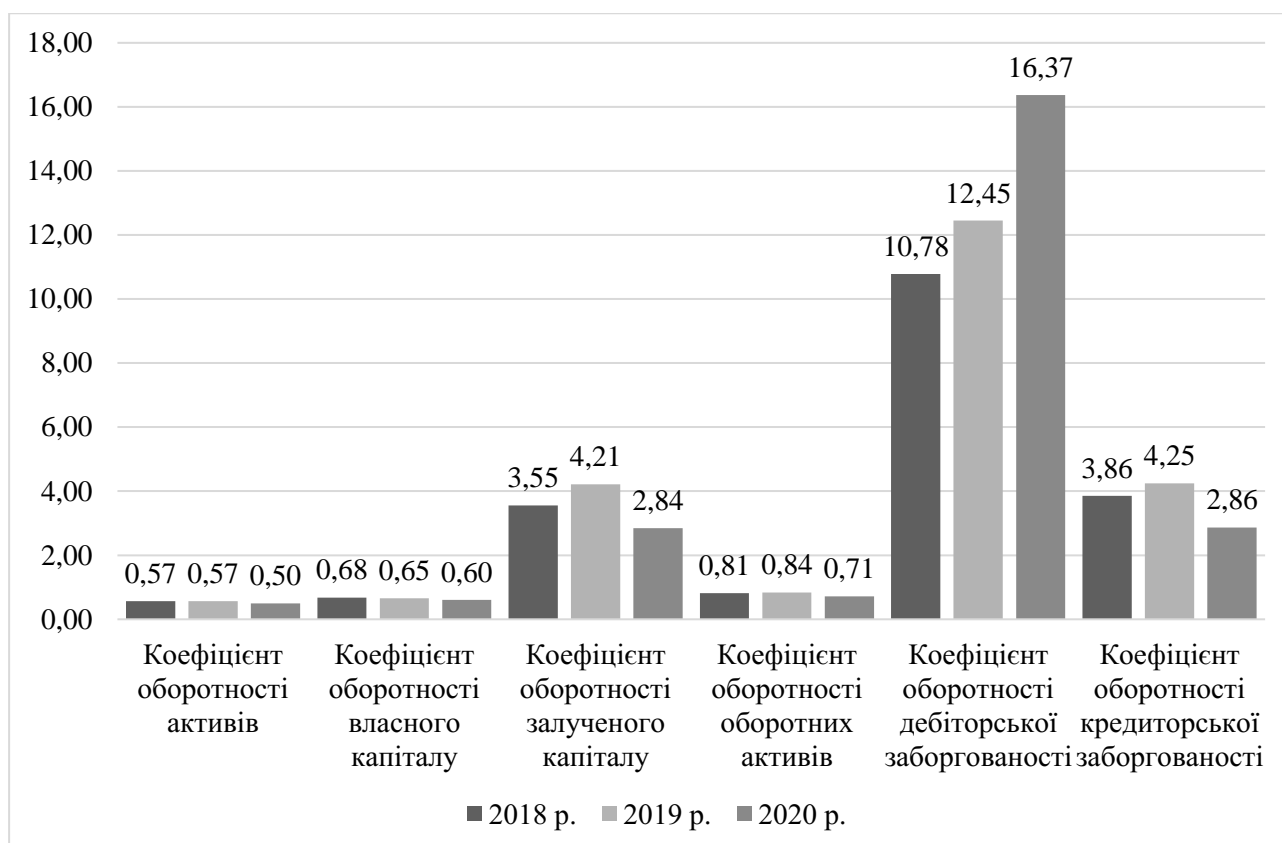

Рисунок 2.7 – Оборотність ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр., оборотів

Коефіцієнт оборотності оборотних активів ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020 р. склав 0,71 оборотів, тобто з кожної гривні оборотних активів ПрАТ «Вінницький дослідний завод» отримувало 0,71 грн чистого доходу. Окрім того, таке значення показника свідчить про те, що за рік оборотні активи ПрАТ «Вінницький дослідний завод» здійснили лише 0,71 обороти. Це на 12,46% менше порівняно із 2018 р. та на 15,4% менше порівняно із 2019 р.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020 р. склав 0,6 оборотів, тобто з кожної гривні власного капіталу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» отримувало 0,6 грн чистого доходу. Окрім того, таке значення показника свідчить про те, що за рік власний капітал ПрАТ «Вінницький дослідний завод» здійснив 0,6 оборотів. Це на 11,3% менше порівняно із 2018 р. та на 7,98% менше порівняно із 2019 р.

Знизилась ефективність використання залученого капіталу ПрАТ «Вінницький дослідний завод». Коефіцієнт оборотності залученого капіталу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020 р. склав 2,84 обороти, тобто з кожної гривні залученого капіталу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» отримувало 2,84 грн чистого доходу. В 2020 р. значення коефіцієнта оборотності залученого капіталу зменшилось на 20,04% порівняно із 2018 р. та на 32,53% – порівняно із 2019 р.

Крім того, ПрАТ «Вінницький дослідний завод» здійснює неефективне управління заборгованістю, оскільки тривалість обороту дебіторської та кредиторської заборгованості суттєво відрізняються. Дебіторська заборгованість ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020р. погашалась в середньому протягом 21,99 днів, а кредиторська заборгованість – протягом 125,67 днів.

Таким чином, проведений аналіз фінансово-економічного стану ПрАТ «Вінницький дослідний завод» показав, що на підприємстві зростає вартість майна, ПрАТ «Вінницький дослідний завод» є ліквідним, рентабельним, отримує прибуток. Разом з тим, ПрАТ «Вінницький дослідний завод» має низький рівень ділової активності, а показники ліквідності мають негативну динаміку зменшення.

Підприємству варто вжити заходів щодо покращення стану управління доходами та витратами, покращити управління заборгованістю, діловою активністю, підвищити ефективність використання ресурсів.

2.4 Аналіз стану управління фінансовою стійкістю підприємства в 2018-2020рр.

Проаналізуємо управління фінансовою стійкістю підприємства в 2018-2020 рр. В першу чергу оцінимо фінансову стійкість ПрАТ «Вінницький дослідний завод» використовуючи коефіцієнтний підхід.

Розрахуємо коефіцієнт автономії ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за формулою (1.1):

$$2018 \text{ р.: } K_{\text{авт}} = \frac{65616,5}{78136} = 0,84;$$

$$2019 \text{ р.: } K_{\text{авт}} = \frac{71441,5}{82528} = 0,87;$$

$$2020 \text{ р.: } K_{\text{авт}} = \frac{73568}{89139,5} = 0,83.$$

Розрахуємо коефіцієнт концентрації залученого капіталу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за формулою (1.3):

$$2018 \text{ р.: } K_{\text{концзк}} = \frac{12519,5}{78136} = 0,16;$$

$$2019 \text{ р.: } K_{\text{концзк}} = \frac{11086,5}{82528} = 0,13;$$

$$2020 \text{ р.: } K_{\text{концзк}} = \frac{15571,5}{89139,5} = 0,17.$$

Розрахуємо коефіцієнт фінансового ризику ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за формулою (1.4):

$$2018 \text{ р.: } K_{\text{фр}} = \frac{11086,5}{71441,5} = 0,16;$$

$$2019 \text{ р.: } K_{\text{фр}} = \frac{11086,5}{71441,5} = 0,16;$$

$$2020 \text{ р.: } K_{\text{фр}} = \frac{15571,5}{73568} = 0,21.$$

Визначимо коефіцієнт маневреності власного капіталу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за формулою (1.6):

$$2018 \text{ р.: } K_{\text{ман}_{\text{ВК}}} = \frac{65616,5 - 23385}{65616,5} = 0,64;$$

$$2019 \text{ р.: } K_{\text{ман}_{\text{ВК}}} = \frac{71441,5 - 26996,5}{71441,5} = 0,62;$$

$$2020 \text{ р.: } K_{\text{ман}_{\text{ВК}}} = \frac{73568 - 26941,5}{73568} = 0,63.$$

Визначимо коефіцієнт забезпеченості власними оборотними активами ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за формулою (1.7):

$$2018 \text{ р.: } K_{\text{заб}_{\text{ВОА}}} = \frac{65616,5 - 23385}{54751} = 0,77;$$

$$2019 \text{ р.: } K_{\text{заб}_{\text{ВОА}}} = \frac{71441,5 - 26996,5}{55531,5} = 0,8;$$

$$2020 \text{ р.: } K_{\text{заб}_{\text{ВОА}}} = \frac{73568 - 26941,5}{62198} = 0,75.$$

Розрахуємо коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами за формулою (1.8):

$$2018 \text{ р.: } K_{\text{мз}} = \frac{65616,5 - 23385}{39605} = 1,07;$$

$$2019 \text{ р.: } K_{\text{мз}} = \frac{71441,5 - 26996,5}{44600,5} = 1,0;$$

$$2020 \text{ р.: } K_{\text{мз}} = \frac{73568 - 26941,5}{50593} = 0,92.$$

Усі розраховані показники узагальнимо в таблиці 2.3. З таблиці 2.3 видно, що за коефіцієнтним підходом ПрАТ «Вінницький дослідний завод» є фінансово стійким підприємством, разом з тим, спостерігається погіршення окремих показників.

Таблиця 2.3 – Оцінка фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за коефіцієнтним підходом

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Зміна значень 2020р. порівняно із 2018р.		Зміна значень 2020р. порівняно із 2019р.	
				Абсолютна	Темп при- росту %	Абсолютна	Темп при- росту %
Коефіцієнт автономії	0,84	0,87	0,83	-0,01	-1,72	-0,04	-4,66
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,16	0,13	0,17	0,01	9,02	0,04	30,04
Коефіцієнт фінансового ризику	0,19	0,16	0,21	0,02	10,93	0,06	36,39
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,64	0,62	0,63	-0,01	-1,53	0,01	1,88
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними активами	0,77	0,80	0,75	-0,02	-2,81	-0,05	-6,34
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,07	1,00	0,92	-0,14	-13,57	-0,07	-7,52

Коефіцієнт автономії ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020 р. склав 0,83, тобто з кожної гривні, вкладеної в капітал ПрАТ «Вінницький дослідний завод», 0,83 грн є власними. Значення коефіцієнта автономії ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020 р. зменшилось на 1,72% порівняно із 2018 р. та на 4,66% – порівняно із 2019 р. Зменшення показника пов'язане із тим, що залучений капітал ПрАТ «Вінницький дослідний завод» зростав швидшими темпами (як видно з попереднього підрозділу, таблиця 2.3) порівняно із власним.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020 р. склав 0,17, тобто з кожної гривні, вкладеної в капітал

ПрАТ «Вінницький дослідний завод» 0,17 грн – були залученим капіталом. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» мав динаміку зростання: значення показника в 2020 р. зросло на 9,02% порівняно із 2018 р. та на 30,04% – порівняно із 2019 р.

Коефіцієнт фінансового ризику ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020 р. склав 0,21, тобто на кожен гривню власного капіталу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» мало 0,21 грн. залученого капіталу, що на 10,93% більше порівняно із 2018 р. та на 36,39% – порівняно із 2019 р.

Достатній рівень фінансової стійкості має ПрАТ «Вінницький дослідний завод» і за показниками, які характеризують його спроможність фінансувати поточну діяльність за рахунок власних коштів. Коефіцієнт маневреності власного капіталу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020р. склав 0,63, тобто з кожної гривні, вкладеної у власний капітал, 0,63 грн знаходилось в обороті, що цілком відповідає рекомендованим в практиці підприємств значенням. В 2020 р. коефіцієнт маневреності власного капіталу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» зменшився на 1,53% порівняно із 2018 р., проте зріс на 1,88% порівняно із 2019р.

Достатньо забезпеченими власним оборотним капіталом є й оборотні активи ПрАТ «Вінницький дослідний завод», про що свідчить коефіцієнт забезпеченості власними оборотними активами. Цей коефіцієнт на ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2020 р. склав 0,75, тобто з кожної гривні вкладної в оборотні активи, 0,75 грн – це власний оборотний капітал. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними активами в 2020 р. зменшився на 2,81% порівняно із 2018 р. та на 6,34% – порівняно із 2019 р.

Достатньо забезпеченими власним оборотним капіталом і запаси ПрАТ «Вінницький дослідний завод». В 2020 р. коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами ПрАТ «Вінницький дослідний завод» склав 0,92, що на 13,57% менше порівняно із 2018 р. та на 7,52% менше – порівняно із 2019 р.

Таким чином, за коефіцієнтним підходом ПрАТ «Вінницький дослідний завод» є фінансово стійким підприємством. Оцінимо фінансову стійкість ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за агрегатним підходом.

Усі необхідні показники наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Оцінка фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за агрегатним підходом

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Зміна значень 2020р. порівняно із 2018р.		Зміна значень 2020р. порівняно із 2019р.	
				Абсолютна	Темп приросту %	Абсолютна	Темп приросту %
Власний капітал	65616,50	71441,50	73568,00	7951,50	12,12	2126,50	2,98
Необоротні активи	23385,00	26996,50	26941,50	3556,50	15,21	-55,00	-0,20
Власний оборотний капітал	42231,50	44445,00	46626,50	4395,00	10,41	2181,50	4,91
Довгострокові кредити	0	0	0	0,00	0	0,00	0
Короткострокові кредити	4293	4602	5270	977,00	22,76	668,00	14,52
Запаси	39605	44600,5	50593	10988,00	27,74	5992,50	13,44
Забезпеченість запасів власним оборотним капіталом	2626,50	-155,50	-3966,50	-6593,00	-251,02	-3811,00	2450,80
Забезпеченість запасів власним оборотним капіталом та довгостроковими кредитами	2626,50	-155,50	-3966,50	-6593,00	-251,02	-3811,00	2450,80
Забезпеченість запасів усіма джерелами їх формування	6919,50	4446,50	1303,50	-5616,00	-81,16	-3143,00	-70,68
Тип фінансової стійкості	Абсолютна	Нормальна	Нормальна				

З таблиці 2.4 видно, що ПрАТ «Вінницький дослідний завод» є фінансово стійким підприємством і згідно з агрегатним підходом. В 2018р. на ПрАТ «Вінницький дослідний завод» виконується нерівність (1.12), тобто підприємство в 2018 р. має абсолютну фінансову стійкість, а в 2019-2020 рр. – виконується нерівність (1.13), тобто підприємство має нормальну фінансову стійкість.

Зменшення фінансової стійкості з абсолютної до нормальної не є негативним явищем, оскільки абсолютна фінансова стійкість свідчить про недостатнє залучення зовнішніх джерел фінансування.

Оцінимо рівень фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький дослідний завод» використовуючи маржинальний аналіз.

За формулою (1.17) визначим маржинальний дохід ПрАТ «Вінницький дослідний завод»:

$$2018 \text{ р.: МД} = 44505 - 42142 = 2363,2 \text{ (тис. грн);}$$

$$2019 \text{ р.: МД} = 46707 - 35621,3 = 11085,7 \text{ (тис. грн);}$$

$$2020 \text{ р.: МД} = 44260 - 43187,8 = 1072,2 \text{ (тис. грн).}$$

За формулою (1.19) розрахуємо коефіцієнт маржинального доходу ПрАТ «Вінницький дослідний завод»:

$$2018 \text{ р.: КМД} = \frac{2363,2}{44505} = 0,05 ;$$

$$2019 \text{ р.: КМД} = \frac{11085,7}{446707} = 0,24 ;$$

$$2020 \text{ р.: КМД} = \frac{1072,2}{44260} = 0,02 .$$

За формулою (1.18) визначимо точку беззбитковості ПрАТ «Вінницький дослідний завод»:

$$2018 \text{ р.: } \text{ТБ} = \frac{7324,2}{0,05} = 137933,11 (\text{тис. грн});$$

$$2019 \text{ р.: } \text{ТБ} = \frac{7955,7}{0,24} = 33519,48 (\text{тис. грн});$$

$$2020 \text{ р.: } \text{ТБ} = \frac{9384,2}{0,02} = 387376,14 (\text{ тис. грн}).$$

За формулою (1.19) розрахуємо запас фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький дослідний завод»:

$$2018 \text{ р.: } \text{ЗФС} = 44505 - 137933,11 = -93428,11 (\text{ тис. грн});$$

$$2019 \text{ р.: } \text{ЗФС} = 46707 - 33519,48 = 13187,52 (\text{ тис. грн});$$

$$2020 \text{ р.: } \text{ЗФС} = 44260 - 387376,14 = -343116,14 (\text{ тис. грн}).$$

З проведених розрахунків видно, що в 2018 р. та 2020 р. на ПрАТ «Вінницький дослідний завод» отримано від'ємний запас фінансової стійкості, що свідчить про недостатній обсяг реалізованої продукції, оскільки підприємство не забезпечує мінімально необхідний обсяг реалізації продукції.

ПрАТ «Вінницький дослідний завод» варто вжити заходів щодо підвищення рівня фінансової стійкості й переглянути структуру витрат.

Таким чином, ПрАТ «Вінницький дослідний завод» не залежить від зовнішніх джерел фінансування, спроможне забезпечувати поточну діяльність власним оборотним капіталом, має достатній обсяг нормальних джерел фінансування запасів. Разом з тим, результати маржинального аналізу показали невід'ємний запас фінансової стійкості, тобто ПрАТ «Вінницький дослідний завод» варто вжити заходів щодо покращення порогу рентабельності.

Висновки до розділу 2

В цьому розділі здійснено аналіз ефективності управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод».

Аналіз стану машинобудівної галузі показав, що підприємствам машинобудування як Вінницької області, так і України в цілому варто вжити заходів щодо підвищення ефективності функціонування.

Приватне акціонерне товариство «Вінницький дослідний завод» знаходиться за адресою: 21100, м. Вінниця, пер. Островського 21.

Основними видами діяльності товариства є: виробництво інших машин і устаткування загального призначення, виробництво промислового холодильного та вентиляційного устаткування, виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну.

Проведений аналіз фінансово-економічного стану ПрАТ «Вінницький дослідний завод» показав, що на підприємстві зростає вартість майна, ПрАТ «Вінницький дослідний завод» є ліквідним, рентабельним, отримує прибуток. Разом з тим, ПрАТ «Вінницький дослідний завод» має низький рівень ділової активності, а показники ліквідності мають негативну динаміку зменшення.

Підприємству варто вжити заходів щодо покращення стану управління доходами та витратами, покращити управління заборгованістю, діловою активністю, підвищити ефективність використання ресурсів.

Аналіз фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр. показав, що підприємство не залежить від зовнішніх джерел фінансування, спроможне забезпечувати поточну діяльність власним оборотним капіталом, має достатній обсяг нормальних джерел фінансування запасів. Разом з тим, результати маржинального аналізу показали невідстаній запас фінансової стійкості, тобто ПрАТ «Вінницький дослідний завод» варто вжити заходів щодо покращення порогу рентабельності.

3 ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ ЗАВОД»

3.1 Напрямки покращення управління прибутком підприємства

З метою формування напрямків покращення стану управління прибутком, в першу чергу визначимо напрямки покращення порогу рентабельності. Підприємству варто звернути увагу на стратегічні напрямки планування зокрема в частині маркетингу з метою збільшення обсягів реалізації

Як показують дослідження у галузі стратегічного планування діяльності промислових підприємств [26-27], маркетингова стратегія, незалежно від рівня її використання включає такі елементи:

- масштаб діяльності підприємства (ширина стратегічної сфери діяльності, типи галузей, товарні лінії та цільові сегменти);
- стратегічні цілі (конкретні рівні досягнення показників ефективності діяльності);
- координація ресурсів (рішення відносно залучення та розподілу ресурсів між товарами та ринками);
- орієнтація на конкурентні переваги (визначення альтернатив функціонування на конкретних товарних ринках з використанням сильних сторін діяльності);
- використання ефекту синергії (за рахунок взаємо доповнення і підсилення між видами діяльності, товарними ринками, координацією ресурсів, діловими можливостями).

ПрАТ «Вінницький дослідний завод» варто розширювати ринки збуту своєї продукції, зокрема виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, виробництво сталевих бочок і подібних контейнерів.

З цією метою ПрАТ «Вінницький дослідний завод» варто більше уваги приділяти спеціалізованим інтернет майданчикам продажу обладнання для

підприємств, офіційному інтернет-магазину.

Пошук у мережі Internet показав, що підприємство не має офіційного інтернет-магазину (рис. 3.1), а сайт підприємства знаходиться на платформі rat.ua, яка мстить інформацію переважно про установчі документи, фінансову звітність підприємства

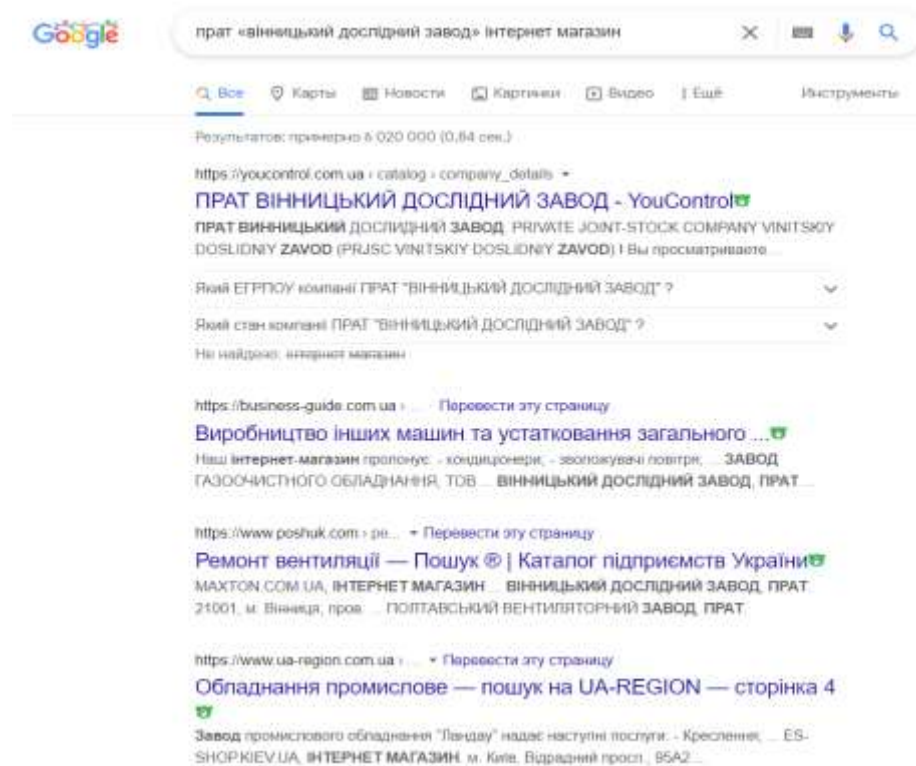

Рисунок 3.1 –Пошук інформації про інтернет-магазин ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

Перегляд сайтів бізнес-довідок, на яких знаходиться інформація про виробників, показав, що ПрАТ «Вінницький дослідний завод» не знаходиться в верхній десятці компаній (рис. 3.2).

Таким чином, ПрАТ «Вінницький дослідний завод» з метою збільшення обсягів реалізації важливим є покращення своїх позицій в інтернет-довідниках, які стосуються виробників обладнання та розробити власний інтернет-магазин, на якому пропонувати свою продукцію.

ПрАТ «Вінницький дослідний завод» може обрати такі групи основних об'єктів просування:

The screenshot shows the 'Business-Guide' website interface. At the top, there are navigation tabs for 'Підприємства' (Enterprises), 'Товари/Послуги' (Goods/Services), and 'Опозначення' (Labels). A search bar is present with the text 'Пошук' (Search) and a 'Додати коментар' (Add comment) button. The main content area displays search results for 'Продукція' (Products) under the category 'Промисловість > Переробна промисловість > Машинобудування, ремонт та монтаж машин і устаткування' (Industry > Processing industry > Machine building, repair and installation of machines and equipment). The results list several companies and their services, such as 'ГІДРАВЛІК ЛАЙН, ТОВ' (Hydraulic Line, LLC) in Kyiv, 'ЕНЕРГОМЕТМАШ, ТОВ' (Energometsmach, LLC) in Chernivtsy, and 'ВІННИЦЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ ЗАВОД, ПРАТ' (Vinnitsky Research Plant, LLC) in Vinnitsa. Each entry includes a star rating and a location. On the right side, there is a 'Статистика' (Statistics) section showing the number of companies, open companies, and goods. Below that, there are sections for 'Акції' (Offers) and 'Актуально' (Actual).

Рисунок 3.2 – Позиція ПрАТ «Вінницький дослідний завод» на сайті «Бізнес-Гід»

- продукт (устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, виробництво сталевих бочок і подібних контейнерів). Споживачами продукції машинобудівних підприємств є переважно ті суб'єкти господарювання, які використовують потім придбані товари в підприємницькій діяльності. ПрАТ «Вінницький дослідний завод» має широкий асортимент продукції, тому споживачі, які придбали певний вид продукції, можуть і не бути споживачем іншого продукту. ПрАТ «Вінницький дослідний завод» варто активно використовувати банерну рекламу на великих Інтернет-порталах зі значною кількістю щоденних відвідувачів або на тематичних машинобудівних сайтах. Такі сайти мають нижчу вартість реклами, проте меншім потоки користувачів.

Важливо також здійснювати пряму поштову розсилку листів потенційним споживачам продукції із комерційними пропозиціями;

- підприємство в цілому (підвищення іміджу підприємства в мережі Інтернет, поширення інформації про наявність такого підприємства як ПрАТ «Вінницький дослідний завод»). Рекламування підприємства в цілому не вимагає значних фінансових витрат, оскільки передбачає витрати, пов'язані із реєстрацією домену, оплатою хостингу, створенням сайту, базове пошукове просування й підтримка сайту.

Для ефективного просування підприємства в цілому ПрАТ «Вінницький дослідний завод» необхідно звернути увагу на тексти, які будуть розміщені на сайті, підібрати цікаву додаткову інформацію про машинобудівне підприємство, специфіку його діяльності, конкурентні переваги. Важливу увагу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» варто приділити й якісному підбору фотоматеріалу;

- тематичний інформаційний ресурс (розроблення й просування веб-сайту ПрАТ «Вінницький дослідний завод»). При створенні сайту ПрАТ «Вінницький дослідний завод» важливим є приділити увагу його структурі, дизайну, навігації;

- Інтернет-магазин (розроблення й просування розширеного варіанту веб-сайту ПрАТ «Вінницький дослідний завод», який має функціонувати в умовах електронної комерції та містити додаткові функції для реалізації процесу купівлі-продажу засобами мережі Інтернет).

Враховуючи наведені пропозиції ПрАТ «Вінницький дослідний завод» матиме можливість збільшити обсяги реалізації продукції на 10%, тобто плановий обсяг чистого доходу складе:

$$\text{ЧД}_{\text{пл}} = \text{ЧД}_{2020} \times \text{Р}\uparrow\text{ЧД} + \text{ЧД}_{2020}, \quad (3.1)$$

де ЧД_{2020} – чистий дохід підприємства за 2020р.;

$\text{Р}\uparrow\text{ЧД}$ – резерв зростання чистого доходу.

$$\text{ЧД}_{\text{пл}} = 44260 \times 0,1 + 44260 = 48686 \text{ (тис. грн).}$$

Досягнення зазначеного рівня чистого доходу за умови незмінності інших показників дозволить підвищити запас фінансової стійкості.

Підприємство також має можливість знизити інші операційні витрати, до яких відносять витрати на відрядження, на послуги зв'язку, плата за розрахунково-касове обслуговування тощо. За рахунок більш раціонального використання виявлено можливість зниження змінних витрат на 10%, тобто плановий обсяг змінних витрат складе:

$$ЗВ_{пл} = ЗВ_{2020} - ЗВ_{2020} \times P \downarrow ЗВ, \quad (3.1)$$

де $ЗВ_{2020}$ – змінні витрати підприємства за 2020р.;

$P \downarrow ЗВ$ – резерв зниження витрат.

$$ЗВ_{пл} = 43187,8 - 43187,8 \times 0,1 = 38869,02 \text{ (тис. грн).}$$

В таблиці 3.1 наведено плановий розрахунок запасу фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький дослідний завод» порівняно із 2018-2020 рр.

Таблиця 3.1 – Моделювання планового розміру запасу фінансової стійкості

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Плановий рік
Чистий дохід	44505,00	46707,00	44260,00	48686
Змінні витрати	42141,80	35621,30	43187,80	38869,02
Маржинальний дохід	2363,20	11085,70	1072,20	9816,98
Коефіцієнт маржинального доходу	0,05	0,24	0,02	0,20
Постійні витрати	7324,20	7955,70	9384,20	9384,20
Точка беззбитковості	137933,11	33519,48	387376,14	46539,69
Запас фінансової стійкості, тис. грн	-93428,11	13187,52	-343116,14	2146,31
Запас фінансової стійкості, %	-209,93	28,23	-775,23	4,41

Отже, як видно з таблиці 3.1, в плановому періоді ПрАТ «Вінницький дослідний завод» матиме змогу відновити запас фінансової стійкості, який складе 4%. Це означає, що ПрАТ «Вінницький дослідний завод» зможе знизити за такої величини витрат обсяги чистого доходу на 4% для отримання прибутку.

Разом з тим, за такого співвідношення ПрАТ «Вінницький дослідний завод» не досягнуло запасу фінансової стійкості 2018 р.

Окрім того, саме за рахунок запасу фінансової стійкості можна здійснювати моделювання величини операційного прибутку.

Визначимо обсяг фінансового результату від операційної діяльності, який зможе отримати ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за умови збільшення чистого доходу.

Чистий дохід можна визначити за формулою:

$$ЧД = \frac{ПВ + ФРОД_{\text{план}}}{КМД} \quad (3.3)$$

де ПВ – постійні витрати;

ФРОД_{план} – плановий обсяг фінансового результату від операційної діяльності;

КМД – коефіцієнт маржинального доходу.

Зважаючи на планові розрахунки коефіцієнта маржинального доходу, бажаного розміру прибутку від операційної діяльності отримаємо наступне значення чистого доходу для ПрАТ «Вінницький дослідний завод»:

$$ЧД = \frac{9384,2 + 11064}{0,2} = 102241 \text{ (тис. грн).}$$

Отже, ПрАТ «Вінницький дослідний завод» варто впроваджувати запропоновані заходи щодо збільшення обсягів реалізації продукції й підвищення ефективності діяльності.

Проведемо розрахунок оптимальної структури капіталу для виявлення резервів підвищення рівня рентабельності ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за допомогою ефекту фінансового левериджу (Ефл). Фінансовий леверидж виникає у випадку використання підприємством залучених засобів фінансування.

При цьому для розрахунку ефекту фінансового левериджу використовують формулу [3]:

$$\text{ЕФЛ} = (1 - \text{Спп}) \times (\text{КВРа} - \text{ВКр}) \times \text{ЕФЛ} = (1 - \text{Спп}) \times (\text{КВРа} - \text{ВКр}) \times \text{ЗК} / \text{ВК}, \quad (3.4)$$

де Спп – ставка податку на прибуток;

КВРа – коефіцієнт валової рентабельності активів,%;

ВКр – середній розмір відсотка за кредит, що сплачується підприємством за використання позичкового капіталу,%;

ЗК – середня величина залученого капіталу, що використовується підприємством;

ВК – середня сума власного капіталу підприємства.

Різниця між одиницею та ставкою податку на прибуток є податковим коректором, який показує, рівень прояву ефекта фінансового важеля у зв'язку з різним рівнем оподаткування прибутку. Співвідношення залучених і власних коштів визначає плече фінансового важеля, який характеризує вплив фінансового важеля.

Головною умовою формування позитивного ефекту фінансового важеля є диференціал фінансового важеля. Лише за позитивного диференціалу фінансового левериджу, за якого рівень валового прибутку, що створюється активами підприємства, перевищує середній розмір відсотка за кредит, який використовує підприємство, дозволяє використовувати ефект фінансового левериджу.

За негативного диференціала фінансового важеля використання підприємством позикового капіталу дає негативний ефект. За позитивного

значення диференціала будь-який приріст коефіцієнта фінансового важеля буде викликати ще більший приріст коефіцієнта рентабельності власного капіталу, а за негативного значення диференціала приріст коефіцієнта фінансового важеля буде приводити до ще більшого темпу зниження коефіцієнта рентабельності власного капіталу.

Механізм формування ефекту фінансового левериджу для аналізованого підприємства наведено в таблиці 3.2.

Для першого варіанту використано існуюче в 2020 р. на ПрАТ «Вінницький дослідний завод» співвідношення власного та залученого капіталу. В другому варіанті величина власного та залученого капіталу є рівними.

В третьому варіанті розглянуто ситуацію, за якої ПрАТ «Вінницький дослідний завод» повністю фінансуватиметься за рахунок власного капіталу.

В четвертому варіанті залучений капітал переважає власний.

Величину валового прибутку використано на рівні 2020 р.

Середній рівень відсоткової ставки взято на рівні 12%, ставка податку на прибуток підприємств –18%.

З таблиці 3.2 видно, що за існуючого рівня валового прибутку на ПрАТ «Вінницький дослідний завод» відсутній ефект фінансового левериджу, оскільки рівень валової рентабельності є нижчим за рівень відсоткової ставки. Це свідчить про недостатньо ефективну діяльність ПрАТ «Вінницький дослідний завод» та неможливість підвищувати рентабельність залученого капіталу.

Для отримання позитивного фінансового левериджу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» рентабельність валового прибутку в умовах базової величини капіталу в цілому, в тому числі власного та залученого має складати не нижче 12%, тобто має становити:

$$ВП = \frac{ВКр \times К}{100\%}. \quad (3.5)$$

$$ВП = \frac{12 \times 89139,5}{100} = 10696,74 \text{ (тис. грн).}$$

Таблиця 3.2 – Формування ефекту фінансового левериджу
 ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за валового прибутку на рівні 2020 р.

№ п/п	Показники	варіанти			
		1	2	3	4
1	2	3	4	5	6
1.	Середня сума усього капіталу	89139,50	89139,50	89139,50	89139,50
2.	Середня величина власного капіталу	73568,00	44569,75	89139,50	53483,7
3.	Середня величина залученого капіталу	15571,50	44569,75	0	35655,80
4.	Величина валового прибутку	8 442,00	8 442,00	8 442,00	8 442,00
5.	Коефіцієнт валової рентабельності активів,%	9,47	9,47	9,47	9,47
6.	Середній рівень відсоткової ставки за кредит,%	12	12	12	12
7.	Сума відсотків за кредит, сплачена за користування капіталом [(гр.3хгр.6)/100]	1868,58	5348,37	0	4278,696
8.	Сума валового прибутку підприємства із врахуванням витрат за сплатою відсотків (гр.4-гр.7)	6 573,42	3 093,63	8 442,00	4 163,30
9.	Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,18
10.	Сума податку на прибуток (гр.8хгр.9)	1183,2156	556,8534	1519,56	749,39472
11.	Сума чистого прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податку (гр.8-гр.10)	5 390,20	2 536,78	6 922,44	3 413,91
12.	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу,% (гр.11х100/гр.2)	7,33	5,69	7,77	6,38
13.	Приріст рентабельності власного капіталу зв'язку із використанням залученого капіталу, в %	-5,65	-26,71	0,00	-17,81

Отже, валовий прибуток ПрАТ «Вінницький дослідний завод» має становити 10696,74 тис. грн, що на 26,71% більше порівняно із фактично отриманим валовим прибутком.

Отже, ПрАТ «Вінницький дослідний завод» потрібно активно збільшувати обсяги реалізованої продукції та знижувати собівартість продукції для збільшення величини валового прибутку.

Таким чином, сформовано напрямки збільшення чистого доходу шляхом активного використання ПрАТ «Вінницький дослідний завод» електронної комерції. Здійснено моделювання операційного та фінансового левериджу на основі чого виявлено, що ПрАТ «Вінницький дослідний завод» необхідно підвищувати ефективність діяльності через збільшення не лише чистого доходу, проте й фінансових результатів, оскільки ПрАТ «Вінницький дослідний завод» має низький рівень фінансової стійкості та на підприємстві відсутній ефект фінансового левериджу.

3.2 Пропозиції щодо підвищення рівня фінансової стійкості

В літературних джерелах зазначається, що досягнути підвищення фінансової стійкості суб'єкта господарювання є можливим за рахунок збільшення наявних власних оборотних коштів. Збільшити власні оборотні кошти можна через збільшення обсягу реалізації продукції, виконаних робіт і наданих послуг, розміру отриманого прибутку та підвищення рівня прибутковості підприємства в цілому.

В сучасних умовах саме диверсифікація діяльності є одним із дієвих способів підтримання рівня фінансової стійкості на високому рівні. Оскільки конкуренція як на світових, так і на локальних ринках товарів та послуг знаходиться на високому рівні, важливим є використання будь-якої нової можливості для покращення фінансового становища та позиції на ринку.

Такою новою можливістю може стати вільна ніша, що здатна принести хоч якийсь прибуток та вигоду, підприємство повинно якнайшвидше зайняти цю нішу, адже вона негайно заповниться конкуруючими суб'єктами економіки [2].

Окрім диверсифікації діяльності фінансову стійкість можна покращити за рахунок:

- вдосконалення виготовлюваної продукції, виконуваних робіт та надаваних послуг,
 - підвищення якості продукції,
 - нового асортименту,
 - аналізу платоспроможності та фінансової стійкості покупців продукції,
- що дозволить мінімізувати можливість неповернення дебіторської заборгованості за реалізовану продукцію, виконані роботи чи надані послуги.

Також на ПрАТ «Вінницький дослідний завод» варто запровадити модель управління фінансовою стійкістю. Етапи формування моделі наведено на рис. 3.1. Модель управління фінансовою стійкістю підприємства можна є системою суб'єктів управління фінансовою стійкістю підприємства та їх взаємовідносин.

Модель управління фінансовою стійкістю підприємства є важливою складовою механізму фінансування підприємств. Модель управління фінансовою стійкістю підприємства передбачає формування фінансових відносин з приводу залучення, розподілу і використання фінансових активів, розрахунків з державою, співробітниками та іншими контрагентами.

Таким чином, ПрАТ «Вінницький дослідний завод» варто впроваджувати модель управління фінансовою стійкістю. З цією метою менеджменту підприємства необхідно в першу чергу визначитись із об'єктами управління, до яких варто віднести прибуток, отримуваний підприємством, доходи та витрати, величину капіталу в цілому та в розрізі власного та залученого.

Важливим є й визначення суб'єктів управління, зокрема тих підрозділів, які займатимуться безпосередньо досягненням та підтриманням запланованого рівня фінансової стійкості. Зокрема, це планово-фінансовий відділ збуту.

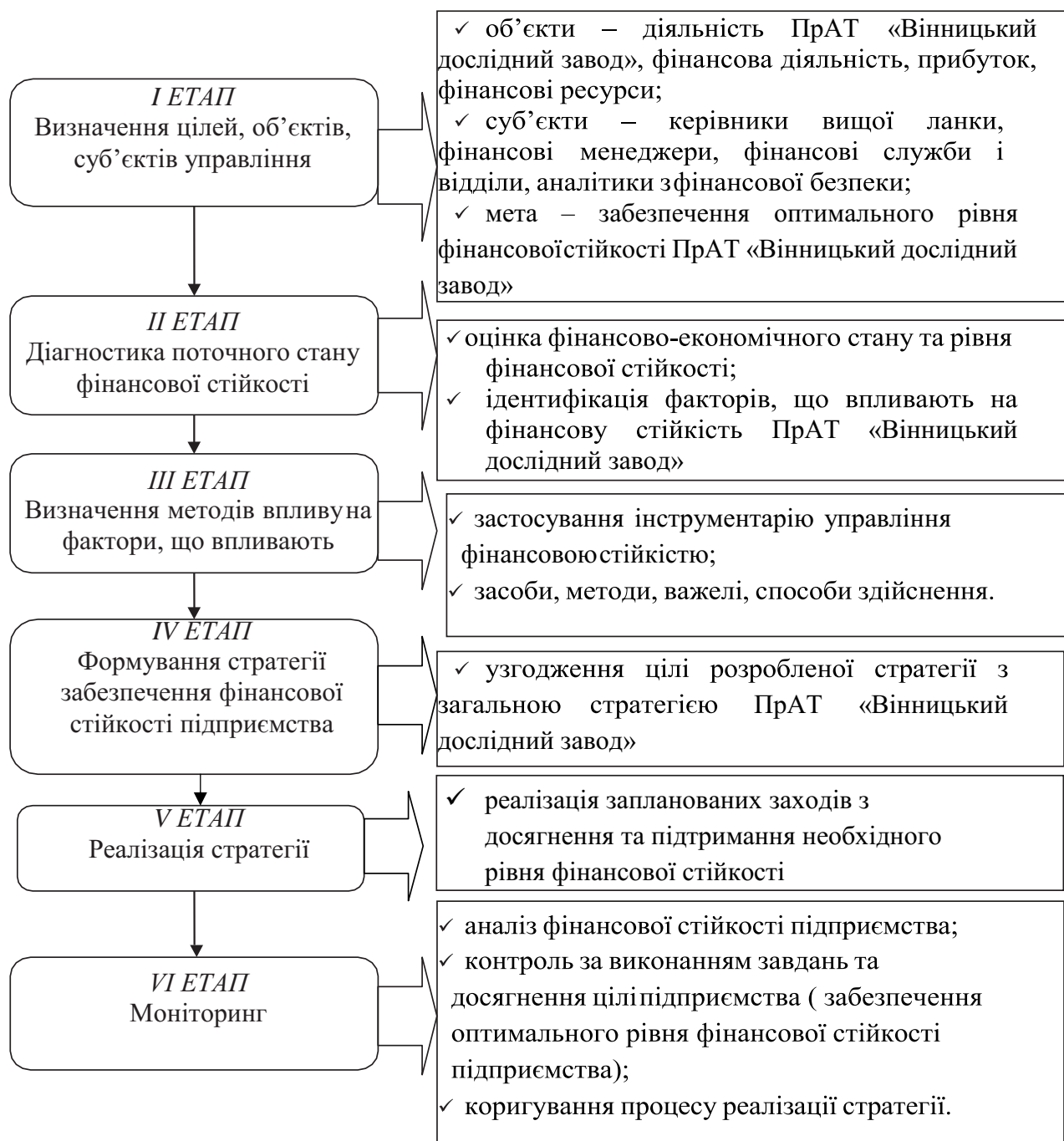

Рисунок 3.3 – Послідовність розробки моделі управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

На другому етапі працівники планово-фінансового відділу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» мають оцінити фінансово-економічний стан та рівень фінансової стійкості підприємства. На основі проведеного аналізу необхідним є ідентифікація факторів, що впливають на фінансову стійкість ПрАТ «Вінницький дослідний завод», виявлення сильних та слабких

мість в фінансово-господарській діяльності підприємства та визначення напрямків покращення фінансового стану.

На третьому етапі працівники планово-фінансового відділу разом із менеджментом підприємства мають ідентифікувати ті методи впливу, які доцільно застосовувати для виявлених факторів, що впливають на фінансово-господарський стан підприємства та рівень його фінансової стійкості.

Прийняття управлінських рішень, пов'язаних із фінансовою стійкістю підприємства передбачає використання фінансовим менеджером відповідного аналітичного інструментарію, який втілюється у фінансовому аналізі та базується на аналізі звітності.

Основним джерелом аналізу є фінансова звітність ПрАТ «Вінницький дослідний завод», зокрема баланс. На думку окремих вчених аналіз фінансових показників доречно розглядати з точки зору стейкхолдерів: торгових партнерів, кредиторів, акціонерів-інвесторів [28].

Четвертий етап формування моделі управління фінансовою стійкістю передбачає узгодження цілі розробленої стратегії з загальною стратегією ПрАТ «Вінницький дослідний завод». Процес стратегічного планування для кожної організації є унікальним явищем, тому що залежить від багатьох чинників зовнішнього та внутрішнього середовища [29]. Досить важливим є узгодження стратегії управління фінансовою стійкістю із стратегічними цілями діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод».

На цьому етапі важливим є побудова дерева цілей. «Дерево цілей» управління фінансовою стійкістю – це наочне графічне зображення підпорядкованості та взаємозв'язку цілей, що демонструє розподіл стратегічної мети на підцілі, завдання та окремі дії [30].

На рис. 3.4 наведено дерево цілей для ПрАТ «Вінницький дослідний завод», в кому узгоджено мету управління фінансовою стійкістю, основні та допоміжні цілі, які корелюють із генеральною стратегією підприємства.

До проблем стратегічного управління фінансовою стійкістю відносять необхідність узгодження стратегії та тактики з метою досягнення

синергетичного ефекту від впровадження системи стратегічного управління. З цією метою використати систему збалансованих показників (Balanced Scorecard – BSC), запроповану Д. Нортоном і Р. Капланом.

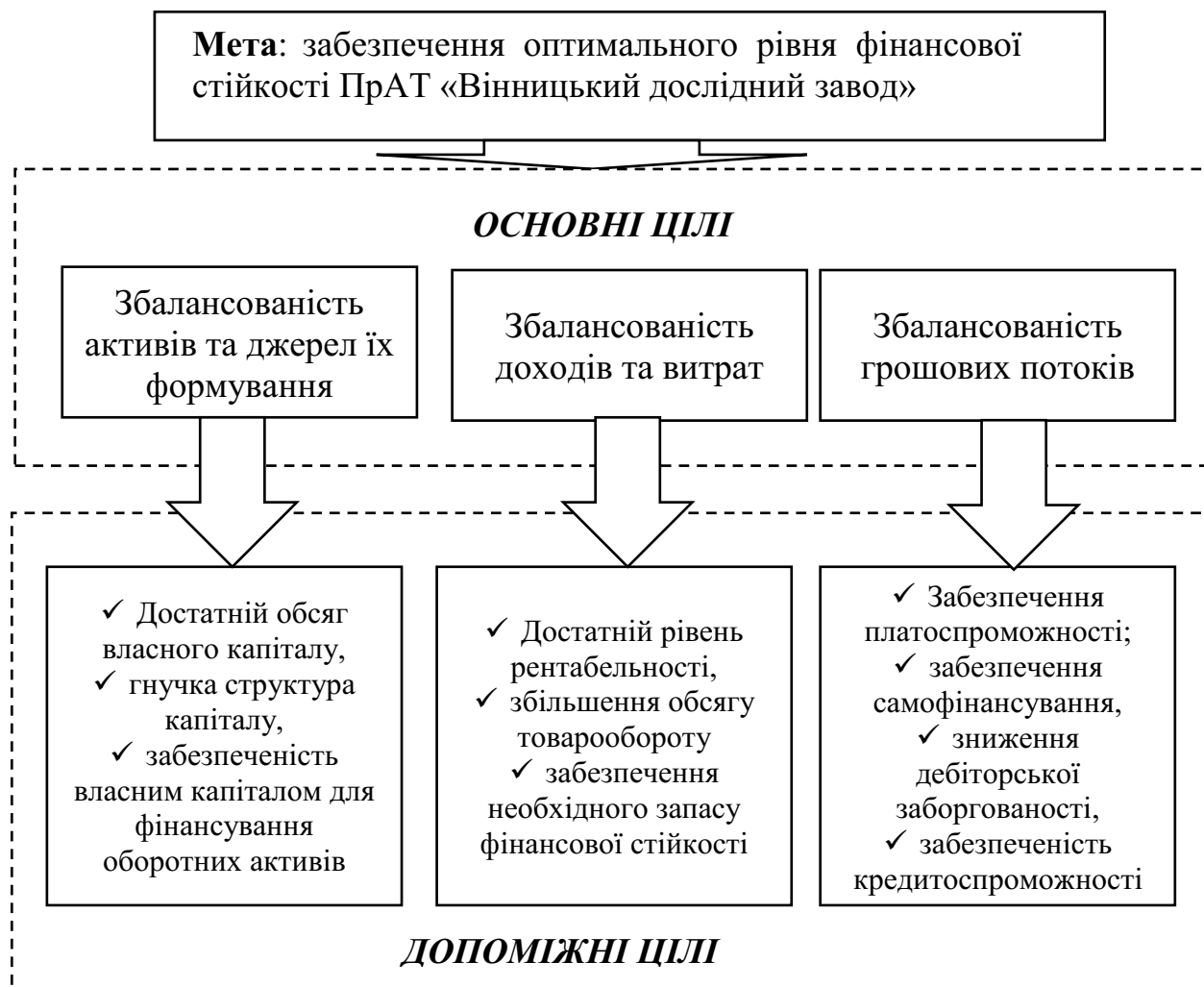

Рисунок 3.4 – Дерево цілей ПрАТ «Вінницький дослідний завод» моделі управління фінансовою стійкістю

На п'ятому етапі формування моделі управління фінансовою стійкістю передбачається реалізація стратегії управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод».

На шостому етапі формування моделі управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод» має бути організована система контролінгу. Ця система передбачає:

- аналіз фінансової стійкості підприємства;
- контроль за виконанням завдань та забезпечення оптимального рівня фінансової стійкості підприємства;
- коригування процесу реалізації стратегії.

На цьому етапі досить важливим є коригування стратегії управління фінансовою стійкістю за виявлення певних відхилень від запланованого стратегічного розвитку.

При оцінці ефективності управління фінансовою стійкістю досить важливо врахувати рівень фінансових ризиків підприємства. З метою ефективного впливу та запобігання ризикової ситуації необхідно враховувати послідовність управління фінансовими ризиками, що залежатиме від часу реагування на ризикову ситуацію.

При цьому, на ПрАТ «Вінницький дослідний завод» доцільно запровадити обмеження фінансових ризиків на підприємстві з урахуванням часу, які включають три основні стадії:

1. попередня – реалізація ПрАТ «Вінницький дослідний завод» до виникнення ризикової ситуації, зокрема:

- прогнозування виникнення можливих варіантів ризикової ситуації та їх розвитку;
- планування напрямів уникнення та зниження ризику;
- страхування ризиків;
- використання превентивних заходів.

2. поточна – сукупність дій ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в умовах ризикової ситуації, до яких можна віднести:

- управління ризиковою ситуацією;
- дотримання розроблених заходів управління ризиковою ситуацією;
- коригування фінансових рішень з метою забезпечення ефективної діяльності підприємств;
- використання антикризових заходів.

3. наступна – сукупність дій ПрАТ «Вінницький дослідний завод» після впливу ризикової ситуації:

- використання заходів внутрішнього страхування для покриття збитків;
- покриття збитків за рахунок зовнішнього страхування ризику;
- перегляд системи управління ризиками.

Також ПрАТ «Вінницький дослідний завод» варто запровадити й активно використовувати систему збалансованих показників, запропоновану Нортонем та Капланом [31]. Ця система є однією з найуспішніших систем забезпечення результативності підприємства, оскільки дозволяє оцінити ефективність вибраної стратегії та відстежити її реалізацію, інтегрує оцінку діяльності компанії з точки зору фінансових та не фінансових показників.

Система збалансованих показників дозволяє оцінити роботу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за такими напрямками:

- 1) розвиток – фінансовий аспект;
- 2) споживчий аспект – орієнтація на споживача;
- 3) внутрішні бізнес процеси;
- 4) персонал та розвиток – навчання працівників та перспективи зростання.

Основними показниками, які варто включити до системи збалансованих показників ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в розрізі окремих груп є:

1) Фінанси:

Забезпечення фінансової стійкості:

- коефіцієнт автономії;
- коефіцієнт покриття;
- коефіцієнт маневреності робочого капіталу;

Забезпечення прибутковості:

- рентабельність операційної діяльності;
- рентабельність продукції.

2) Клієнти:

Збільшення частки ринку:

- канали збуту продукції:

- за договорами з підприємствами та організаціями;
- працівникам підприємства;
- громадське харчування.

- Частка продукції відповідного каналу збуту до загальної кількості реалізованої продукції.

Збільшення рівня задоволеності клієнтів:

- кількість скарг;
- дані відділу маркетингу;
- своєчасність поставок;

3) Внутрішні бізнес процеси:

зниження собівартості реалізованої продукції:

- собівартість реалізованої продукції:
- збільшення випуску продукції:
- випуск продукції в порівняних цінах
- підвищення якості виробництва:
- фондвіддача;
- технічна озброєність виробничого персоналу;
- розробка та випуск нової продукції.

4) Навчання та розвиток:

Підвищення культури виробництва, ефективності планування й постачання:

- коефіцієнт плинності робочої сили;
- коефіцієнт забезпеченості кадрами;

Підвищення ефективності використання трудових ресурсів:

- продуктивність праці;
- середньоспискова кількість промислово-виробничого персоналу;
- рівень мотивації;

Підвищення кваліфікації персоналу:

- коефіцієнт інтелектуального потенціалу.

Використання на ПрАТ «Вінницький дослідний завод» запропонованої системи показників сприятиме комплексному оцінюванню рівня фінансової стійкості та ефективному впровадженню моделі управління фінансовою стійкістю.

Висновок до розділу 3

В розділі сформовано пропозиції та рекомендації щодо покращення фінансового стану ПрАТ «Вінницький дослідний завод».

Сформовано напрямки збільшення чистого доходу шляхом активного використання ПрАТ «Вінницький дослідний завод» електронної комерції.

Здійснено моделювання операційного та фінансового левериджу на основі чого виявлено, що ПрАТ «Вінницький дослідний завод» необхідно підвищувати ефективність діяльності через збільшення не лише чистого доходу, проте й фінансових результатів, оскільки ПрАТ «Вінницький дослідний завод» має низький рівень фінансової стійкості та на підприємстві відсутній ефект фінансового левериджу.

Запропоновано послідовність розробки моделі управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод» та дерева цілей ПрАТ «Вінницький дослідний завод» моделі управління фінансовою стійкістю.

Визначено перспективи застосування ПрАТ «Вінницький дослідний завод» системи збалансованих показників та запропоновано показники, які варто включити до цієї системи.

ВИСНОВКИ

В магістерській кваліфікаційній роботі сформовано пропозиції та рекомендації щодо покращення фінансового стану підприємств машинобудівної галузі на основі аналізу управління фінансовою стійкістю підприємства.

Виконання поставлених завдань дозволило сформулювати такі висновки:

1. Систематизація існуючих підходів до визначення сутності фінансової стійкості показала, що в цілому фінансовою стійкістю є такий стан та ступінь використання фінансових ресурсів, за якого підприємство спроможне забезпечити безперервний процес виробництва та реалізації продукції, а також вільно маневрувати грошовими коштами. На фінансову стійкість впливає значна кількість факторів, які можна розділити на за часом, можливістю прогнозування, структурою, місцем виникнення.

2. Визначено, що процес управління є складовою загальної системи управління підприємством і передбачає врахування політики управління активами, капіталом, грошовими потоками та обсягами діяльності. Розглянуто складові механізми управління фінансовою стійкістю та послідовність етапів розробки механізму управління фінансовою стійкістю підприємства.

3. Узагальнення існуючих підходів до оцінки стану управління фінансовою стійкістю показало, що можна виділити такі етапи оцінки фінансової стійкості: аналіз фінансової стійкості на основі розрахунку низки коефіцієнтів; визначення типу фінансової стійкості на основі розрахунку забезпеченості запасів джерелами їх формування; визначення запасу фінансової стійкості.

4. Аналіз стану машинобудівної галузі показав, що підприємствам машинобудування як Вінницької області, так і України в цілому варто вжити заходів щодо підвищення ефективності функціонування.

5. Приватне акціонерне товариство «Вінницький дослідний завод» знаходиться за адресою: 21100, м. Вінниця, пер. Островського 21. Основними видами діяльності товариства є: виробництво інших машин і устаткування

загального призначення, виробництво промислового холодильного та вентиляційного устаткування, виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну.

6. Проведений аналіз фінансово-економічного стану ПрАТ «Вінницький дослідний завод» показав, що на підприємстві зростає вартість майна, ПрАТ «Вінницький дослідний завод» є ліквідним, рентабельним, отримує прибуток. Разом з тим, ПрАТ «Вінницький дослідний завод» має низький рівень ділової активності, а показники ліквідності мають негативну динаміку зменшення. Підприємству варто вжити заходів щодо покращення стану управління доходами та витратами, покращити управління заборгованістю, діловою активністю, підвищити ефективність використання ресурсів.

7. Аналіз фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр. показав, що підприємство не залежить від зовнішніх джерел фінансування, спроможне забезпечувати поточну діяльність власним оборотним капіталом, має достатній обсяг нормальних джерел фінансування запасів. Разом з тим, результати маржинального аналізу показали невідповідний запас фінансової стійкості, тобто ПрАТ «Вінницький дослідний завод» варто вжити заходів щодо покращення порогу рентабельності.

8. Сформовано напрямки збільшення чистого доходу шляхом активного використання ПрАТ «Вінницький дослідний завод» електронної комерції. Здійснено моделювання операційного та фінансового левериджу на основі чого виявлено, що ПрАТ «Вінницький дослідний завод» необхідно підвищувати ефективність діяльності через збільшення не лише чистого доходу, проте й фінансових результатів, оскільки ПрАТ «Вінницький дослідний завод» має низький рівень фінансової стійкості та на підприємстві відсутній ефект фінансового левериджу. Запропоновано послідовність розробки моделі управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод» та дерева цілей ПрАТ «Вінницький дослідний завод» моделі управління фінансовою стійкістю. Визначено перспективи застосування ПрАТ «Вінницький дослідний завод» системи збалансованих показників та запропоновано показники, які варто включити до цієї системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Фінансовий аналіз : [навч. посіб.] / М.Д. Білик [та ін.]. К. : КНЕУ, 2005. 592 с.
2. Ковальчук Н.О., Руснак Т.В. Фінансова стійкість вітчизняних підприємств як передумова їх стабільного функціонування. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Вип. 11. С. 368-371.
3. Спіфанова І. Ю., Джеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність : практикум. Вінниця : ВНТУ, 2017. 143 с.
4. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз : теорія та практика : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2009. 328 с.
5. Тульчинська С. О., Кириченко С. О., Аларіки С. Н. Фінансова стійкість як складова економічної ефективності підприємства. Ефективна економіка. 2018. №4. http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/3.pdf
6. Ткаченко Є. Ю., Фатюха В. В., Яришко О. В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та основи управління. Інфраструктура ринку. 2021. Вип. 56. С. 129-134. http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/56_2021/24.pdf.
7. Киш Л. М. Фінансова стійкість компанії в сучасних умовах. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 36. С. 75-79.
8. Левкович О. В., Калашнікова Ю. М. Фінансова стійкість як передумова інноваційного розвитку підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8776>.
9. Павленко О.П., Семиліт І.В. Економічна сутність фінансової стійкості підприємств: фактори впливу, оцінка та джерела фінансування. Молодий вчений. 2016. № 7. С. 113–116.
10. Косарева І.П., Удовика Є.М. Удосконалення системи управління фінансовою стійкістю підприємств. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Вип. 23. С. 246-251.

11. Слободян Н.Г. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах: методологія і практика. Економічний аналіз. 2014. № 18 (2). С. 239–245.
12. Гапак Н.М., Капштан С.А. Особливості визначення фінансової стійкості підприємства. Науковий вісник Ужгородського університету. 2014. Вип.1. С. 191-196.
13. Косарева І.П., Бут А.С. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства. Молодий вчений. 2017. №4. С. 678-682.
14. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2015. 592 с.
15. Козлова О. С. Методика оцінки фінансової стійкості підприємства. Молодий вчений. 2017. №10. С. 914–918.
16. Ясіновська І. Ф. Сучасні підходи до оцінки фінансової стійкості підприємств. Європейські перспективи. 2016. № 2. С. 169-175.
17. Паянок Т. М., Савченко А. М., Морозюк А. М. Загальна оцінка фінансового стану підприємства: теоретичні та практичні підходи. Економіка та держава. 2020. № 12. С. 88–94. DOI: [10.32702/2306-6806.2020.12.88](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.12.88)
18. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / за ред. П. В, Захарченка, М. П. Гриценка. Бердянськ, 2018. 224 с.
19. Чорна М.В., Смірнова П.В., Бугріменко Р.М. Управління витратами : навч. посіб. 2017. Х: ХДУХТ. 166 с.
20. Паршин Ю.І., Паршина О.А. Основи економічного аналізу: Навч. Посібник. Дніпро: «ФОП Дробязко С.І.», 2020. 180 с.
21. Жандіра.
22. Діяльність машинобудівних підприємств – до Дня машинобудівника <https://vn.ukrstat.gov.ua/images/stories/Publikacii/2021/09/23.09.21mash.pdf>
23. Офіційний сайт Головного управління статистики у Вінницькій області. <https://vn.ukrstat.gov.ua/>

24. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень.
[URL:https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/prioriteti-rozvitku-mashinobudivnoi-promislovosti-u-ramkakh-antikrizovoi](https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/prioriteti-rozvitku-mashinobudivnoi-promislovosti-u-ramkakh-antikrizovoi)

25. Офіційний сайт ПрАТ «Вінницький дослідний завод». URL: <http://00383780.pat.ua/emitents>.

26. Крикавський Є.В., Третьякова Л.І., Косар Н.С. Стратегічний маркетинг: навч. посібник. 2-ге вид. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 256 с.

27. Маркетинговий інструментарій формування попиту на товари та послуги на ринках України: монографія / за ред. проф. Р.В. Федоровича. Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2014. 359 с.

28. Базилінська О. Я., Панченко О. І. Фінансова стійкість у системі стратегічного управління підприємством. Проблеми економіки. 2019. №1. С. 89-94.

29. Сумець О. М. Стратегічний менеджмент : підручник. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Кременч. льот. коледж. Харків : ХНУВС, 2021. 208 с.

30. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : КНЕУ, 2010. 699 с.

31. Каплан Р.С., Нортон Д.П. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию / пер. с англ. Москва: ОлимпБизнес, 2016. 320 с.

Додаток А

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

ПОГОДЖЕНО

Керівник або заступник

(назва підприємства або установи) _____

_____ (ініціали та прізвище)

_____ (підпис)

« ____ » _____ 202__ р.

(заповнюється для робіт, що виконуються на замовлення

сторонніх організацій)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ФІМ

д.е.н., проф. В. В. Зянько

_____ (підпис)

«06» жовтня 2021 р.

ТЕХНІЧНЕ ЗАВДАННЯ

на виконання магістерської кваліфікаційної роботи

на тему: **УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ**

ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО

ТОВАРИСТВА «ВІННИЦЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ ЗАВОД»)

08-43.МКР.005.00.003 ТЗ

Науковий керівник: д.е.н., проф. каф. ФІМ

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)
наук. ступінь, вчене звання (посада)

Джеджула В. В.

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Студент групи МФКД-206

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)
назва групи

Маркеш Жандіра Тереза

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Вінниця 2021 р.

1. Підстава для виконання магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)

наказ №277 по ВНТУ від «24» вересня 2021 р. про затвердження теми МКР.

2. Мета і призначення магістерської кваліфікаційної роботи

актуальність і обґрунтування необхідності виконання МКР: В умовах нестійкого зовнішнього середовища, впливу пандемії, глобалізації ринків важливим питанням для промислових підприємств постає питання управління фінансовою стійкістю. Основним чинником удосконалення й підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів є забезпеченість підприємства та раціональне використання фінансових ресурсів.

Саме тому питання управління фінансовою стійкістю є досить актуальним.

мета: формування пропозицій та рекомендацій щодо покращення фінансового стану підприємств машинобудівної галузі на основі аналізу управління фінансовою стійкістю підприємства.

завдання:

- систематизувати економічну сутність фінансової стійкості як економічної категорії;
- розглянути особливості управління фінансовою стійкістю промислових підприємств;
- узагальнити методичні підходи до аналізу стану управління фінансовою стійкістю підприємств;
- проаналізувати сучасний стан та перспективи розвитку підприємств машинобудування України;
- надати загальну характеристику ПрАТ «Вінницький дослідний завод»;
- проаналізувати фінансово-економічний стан ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр.;
- оцінити стан управління фінансовою стійкістю Вінницький дослідний завод за 2018-2020 рр.;
- сформуувати пропозиції та рекомендації щодо покращення управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод».

3. Завдання для виконання економічної розрахункової частини МКР

Розрахувати показники фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод»: коефіцієнт покриття, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт концентрації залученого капіталу, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт рентабельності активів, коефіцієнт рентабельності власного капіталу, коефіцієнт оборотності активів, коефіцієнт оборотності власного капіталу, забезпеченість запасів власним оборотним капіталом, коефіцієнт оборотності активів.

4. Вихідні дані для написання магістерської кваліфікаційної роботи

Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність : практикум. Вінниця : ВНТУ, 2017. 143 с. Тульчинська С. О., Кириченко С. О., Аларіки С. Н. Фінансова стійкість як складова економічної ефективності підприємства. Ефективна економіка. 2018. №4. Ткаченко Є. Ю., Фатюха В. В., Яришко О. В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та основи управління.

Інфраструктура ринку. 2021. Вип. 56. С. 129-134. Киш Л. М. Фінансова стійкість компанії в сучасних умовах. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 36. С. 75-79. Левкович О. В., Калашнікова Ю. М. Фінансова стійкість як передумова інноваційного розвитку підприємства. Ефективна економіка. 2021. № 4. URL: Косарева І.П., Удовика Є.М. Удосконалення системи управління фінансовою стійкістю підприємств. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Вип. 23. С. 246-251. Козлова О. С. Методика оцінки фінансової стійкості підприємства. Молодий вчений. 2017. №10. С. 914–918. Паянок Т. М., Савченко А. М., Морозюк А. М. Загальна оцінка фінансового стану підприємства: теоретичні та практичні підходи. Економіка та держава. 2020. № 12. С. 88–94. Офіційний сайт Державної служби статистики України, фінансова звітність ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2018-2020 рр., наведена в додатках.

5. Виконавець МКР – Маркеш Жандіра Тереза, ст. гр. МФКД-20.

6. Вимоги до виконання МКР

В процесі виконання магістерської кваліфікаційної роботи потрібно визначити резерви підвищення ефективності діяльності підприємства, використовуючи варіантний аналіз, засоби моделювання. Бажано, щоб робота виконувалась на замовлення підприємства.

7. Етапи МКР і терміни їх виконання

Таблиця 1 – Етапи МКР і терміни їх виконання

Етапи МКР	Зміст етапу	Термін виконання	Очікувані результати
Вибір напрямку дослідження	Добір, вивчення та узагальнення науково-економічної та статистичної інформації; розгляд можливих напрямів досліджень та їх оцінювання; вибір напрямку дослідження; обґрунтування прийнятого напрямку дослідження; розроблення, погодження і затвердження ТЗ на МКР	червень-вересень	план МКР
Основна (економічна) частина роботи	Теоретичне дослідження проблеми	ІІІ декада жовтня	розділ 1
	Аналітична частина	ІІ декада листопада	розділ 2
	Розробка рекомендацій та пропозицій	І декада грудня	розділ 3
Узагальнення результатів досліджень, підготовка до захисту роботи	Узагальнення результатів теоретичних та аналітичних досліджень та написання доповіді на захист МКР; оформлення ілюстративного матеріалу, підготовка презентації МКР в редакторі <u>Microsoft Office PowerPoint</u>	І декада грудня	акт впровадження, ілюстративний матеріал, презентація
Попередній захист МКР	Перевірка МКР на плагіат; одержання відгуку наукового керівника та опонента; попередній захист МКР	ІІ декада грудня	результат перевірки на плагіат, відгук, рецензія
Захист МКР	Основний захист МКР	ІІІ декада грудня	довідь та відповіді на запитання

8. Очікувані результати

У результаті виконання магістерської кваліфікаційної роботи очікується одержання обґрунтованих рекомендацій та пропозицій, які можуть бути використані на досліджуваному підприємстві (*вказати назву*) з метою підвищення ефективності його діяльності та покращення фінансових результатів.

9. Матеріали, які подають після завершення написання МКР та її етапів

Переплетена магістерська кваліфікаційна робота; ілюстративний матеріал; протокол перевірки МКР на наявність текстових запозичень; відгук керівника; відгук опонента.

10. Порядок приймання МКР та її етапів

Результати магістерської кваліфікаційної роботи розглядаються керівником роботи та завідувачем кафедри відповідно до етапів роботи та термінів їх виконання; проводиться попередній захист роботи та офіційний захист магістерської кваліфікаційної роботи.

Додаток Б

ПРОТОКОЛ ПЕРЕВІРКИ НАВЧАЛЬНОЇ (КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ) РОБОТИ

Назва роботи: Управління фінансовою стійкістю підприємства (на прикладі приватного акціонерного товариства «Вінницький дослідний завод»)

Тип роботи: кваліфікаційна робота

(кваліфікаційна робота, курсовий проект (робота), реферат, аналітичний огляд, інше
(вказати))

Підрозділ кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

(кафедра, факультет (інститут), навчальна група)

Науковий керівник Джеджула В. В., професор каф. ФІМ

(прізвище, ініціали, посада)

Показники звіту подібності

Plagiat.pl (StrikePlagiarism)		Unicheck	
КП1		Оригінальність	80,7%
КП2			
Тривога/Білі знаки	/	Схожість	19,3%

Аналіз звіту подібності (відмітити потрібне)

- Запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак плагіату.
- Виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її автора.
Роботу направити на доопрацювання.
- Виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату та/або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень.

Заявляю, що ознайомлений (-на) з повним звітом подібності, який був згенерований Системою щодо роботи (додається)

Автор _____
(підпис)

Маркеш Жандіра Тереза
(прізвище, ініціали)

Опис прийнятого рішення

Робота може бути допущена за попереднього захисту

Особа, відповідальна за перевірку _____

(підпис)

Спіфанова І. Ю.

(прізвище, ініціали)

Експерт _____

(за потреби)

(підпис)

(прізвище, ініціали, посада)